

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

MAPOVÁNÍ POHYBOVÝCH AKTIVIT ORGANIZACÍ PRO OSOBY SE
SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM
Bakalářská práce

Autor: Marta Juríčková, Tělesná výchova a sport,
Aplikované pohybové aktivity
Vedoucí práce: Mgr. Svatava Panská
Olomouc 2018

Jméno a příjmení: Marta Juríčková

Název bakalářské práce: Mapování pohybových aktivit organizací pro osoby se sluchovým postižením

Pracoviště: Katedra aplikovaných pohybových aktivit

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Svatava Panská

Rok obhajoby bakalářské práce: 2018

Abstrakt: Prostřednictvím bakalářské práce je zjišťován stav, rozsah a škála nabízených možností realizace osob se sluchovým postižením v jejich organizacích a spolcích v České republice, které jsou primárně zaměřeny na uvedenou cílovou skupinu. V teoretické části bakalářské práce je popsáno sluchové postižení, osoby se sluchovým postižením a jejich výskyt v populaci, komunikace, kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením, tlumočení, pohybová aktivita a organizace pro sluchově postižené. Praktická část práce je zaměřena na analýzu získaných dat pomocí ankety zaměřené na pohybové aktivity.

Klíčová slova: neslyšící, sluchadlo, kochleární implantát, tlumočení, kompenzační pomůcky, sport, volný čas, rekreace

Souhlasím s půjčováním v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Marta Juríčková

Title of the bachelor thesis: Mapping of physical activities of organizations for people with hearing impairment

Department: Department of Adapted Physical Activity

Supervisor: Mgr. Svatava Panská

The year of presentation: 2018

Abstract: The bachelor thesis is focused on the state, scope and range of possibilities offered by the implementation of people with hearing impairment in their organizations and associations in the Czech Republic, which are primarily focused on the target group. The theoretical part of the bachelor thesis describes hearing impairment, people with hearing impairment and their occurrence in the population, communication, compensatory aids for people with hearing impairment, interpreting, physical activity and organization for the hearing impaired. The practical part of the thesis is focused on analysis of acquired data using a survey focused on physical activities.

Keywords: deaf, hearing aid, cochlear implant, interpreting, compensatory aids, sport, leisure time, recreation

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Svatavy Panské, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 17.4.2018

.....

Děkuji Mgr. Svatavě Panské za pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování bakalářské práce. Poděkování také patří jednotlivým osobám z oslovených organizací, kteří mi poskytli odpovědi a bez kterých by práce těžko vznikla.

Obsah

1	ÚVOD.....	8
2	PŘEHLED POZNATKŮ.....	9
3	SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ.....	10
3.1	Osoby se sluchovým postižením.....	10
3.2	Výskyt sluchového postižení v populaci.....	11
3.3	Etiologie sluchových vad.....	12
3.4	Klasifikace sluchových vad.....	12
3.4.1	<i>Dle velikosti sluchové ztráty</i>	13
3.4.2	<i>Dle místa vzniku</i>	14
3.4.3	<i>Dle doby vzniku vady</i>	14
3.5	Anatomie a fyziologie sluchového aparátu.....	15
3.5.1	<i>Zevní ucho</i>	15
3.5.2	<i>Střední ucho</i>	16
3.5.3	<i>Vnitřní ucho</i>	16
3.5.4	<i>Audiogram</i>	17
4	KOMUNIKACE.....	18
4.1	Znakový jazyk.....	19
4.2	Sluchová protetika a pomůcky pro osoby se sluchovým postižením.....	20
4.2.1	<i>Sluchadla</i>	21
4.2.2	<i>Kochleární implantáty</i>	21
4.3	Tlumočení.....	22
5	POHYBOVÉ AKTIVITY.....	23
6	ORGANIZACE PRO SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ V ČR.....	25
6.1	Audiohelp, z.s.....	25
6.2	Automotoklub neslyšících.....	25
6.3	Českomoravská jednota neslyšících, z.s.	25
6.3.1	<i>Hradecké centrum pro osoby se sluchovým postižením, o.p.s.</i>	25
6.3.2	<i>Jablíčko dětem, o.s.</i>	26
6.3.3	<i>Jihlavská unie neslyšících</i>	26
6.3.4	<i>Oblastní unie neslyšících Olomouc</i>	26
6.3.5	<i>Plzeňská unie neslyšících</i>	26
6.3.6	<i>Poradenské centrum pro sluchově postižené Kroměříž, o.p.s.</i>	26
6.3.7	<i>Spolek neslyšících Břeclav</i>	27

6.3.8	<i>Tichý svět</i>	27
6.3.9	<i>Unie neslyšících Brno</i>	27
6.4	Český tenisový svaz neslyšících	27
6.5	Evropské centrum pantomimy neslyšících.....	28
6.6	Kulturní centrum Ruce	28
6.7	Labyrint Brno, z.s.....	28
6.8	LORM-Společnost pro hluchoslepé, z.s.....	28
6.9	Naděje neslyšících.....	28
6.10	Pražský spolek neslyšících.....	29
6.11	SNN-Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, z.s.....	29
6.12	SUKI-Spolek uživatelů kochleárního implantátu	29
6.13	53. skautský oddíl Potkani	29
7	CÍL.....	30
7.1	Výzkumné otázky.....	30
8	METODIKA.....	31
8.1	Výzkumný vzorek a typ výběru	31
8.2	Výzkumné techniky a metody.....	31
9	VÝSLEDKY.....	32
10	DISKUZE	41
10.1	Doporučení pro praxi	43
11	ZÁVĚR.....	44
12	SOUHRN.....	46
13	SUMMARY	47
14	REFERENČNÍ SEZNAM	48
15	SEZNAM PŘÍLOH	53
16	PŘÍLOHY.....	54

1 ÚVOD

Pohyb beze sporu neodmyslitelně patří k lidské existenci už od nepaměti. Vzhledem k mému zaměření studijního oboru jsem si vybrala právě téma mapování pohybových aktivit organizací pro osoby se sluchovým postižením.

V České republice existuje spousta organizací pro sluchově postižené. Většina z nich se primárně zabývá jinými než sportovními aktivitami. Prostřednictvím bakalářské práce jsem zjišťovala stav, rozsah a škálu nabízených možností realizace osob se sluchovým postižením v jejich organizacích a spolcích, které jsou primárně zaměřeny na uvedenou cílovou skupinu.

V teoretické části bakalářské práce jsem se zabývala tím, co je to sluchové postižení, výskytem osob se sluchovým postižením v populaci. Tématem komunikace, která pro osoby se sluchovým postižením nebývá vždy snadná. S tím souvisejících tlumočnických služeb a tlumočením z českého znakového jazyka do českého jazyka a obráceně. V neposlední řadě jsou v ní popsány samotné organizace pro sluchově postižené a pohybová aktivita jako taková.

V praktické části práce jsou analyzována data získaná pomocí ankety od oslovených organizací. Anketa byla zaměřena právě na pohybové aktivity.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

Ročně je podle Světové zdravotnické organizace (World Health Organisation [WHO], 2018a) na vzdělávání, zaměstnávání, kompenzační pomůcky, prevenci, léčbu a další věci spojené se sluchovou ztrátou vydáno okolo 750 miliard dolarů.

V České republice žije přibližně půl milionu lidí se sluchovou vadou. Z nich zhruba 7 300 využívá ke komunikaci znakový jazyk (Novák, 2017).

Pohybová aktivita je důležitou součástí lidského života. V důsledku nárůstu sedavého chování osob spojeného se změnou pracovních příležitostí, možností dopravy, rostoucí urbanizace, nadměrné konzumace energeticky bohatých potravin, kdy převládají přijaté kalorie nad vydanými a dalších, se u mnoha lidí projevuje nadváha nebo obezita. Za nadváhu považujeme BMI rovnající se nebo vyšší hodnotě 25. Za obezitu je považována osoba, kdy její BMI dosáhne nebo překročí hranici 30. Obezita a nadváha jsou hlavními rizikovými faktory pro řadu chronických onemocnění jakou jsou diabetes, kardiovaskulární onemocnění, onemocnění pohybového aparátu nebo některé druhy rakoviny. V roce 2016 mělo nadváhu nebo obezitu přibližně 41 milionů dětí mladších pěti let, 340 milionů dětí a dospívajících ve věku pět až devatenáct let (WHO, 2018b).

3 SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ

Pod termín sluchové postižení řadíme všechny sluchové vady. Osoby se sluchovým postižením jsou tedy osoby s různou velikostí sluchové ztráty. V terminologii se užívají výrazy, které souvisí s velikostí sluchové ztráty nebo dobou vzniku. Jsou jimi: nedoslýchavost, hluchota, ohluchlost a zbytky sluchu.

Nedoslýchavost je vrozená nebo získaná ztráta sluchu. Osoba má zbytky sluchu, díky nimž může za pomoci protetiky komunikovat nebo je lze využít ve výchovně vzdělávacím procesu.

Hluchota je vrozená nebo získaná před osvojením řeči. Osoba nemá žádné zbytky sluchu.

Ohluchlost je stav hluchoty, který nastal postlingválně. Zbytky sluchu Hampl (2013) charakterizuje jako neúplnou ztrátu sluchu, ovšem nelze je využít ve výchovně vzdělávacím procesu či při běžné komunikaci ani za použití protetiky.

Milan Valenta et al. (2014) považují za sluchové postižení takovou ztrátu sluchu, která má sociální důsledek. Negativně ovlivňuje kvalitu života postižené osoby a nelze ji plnohodnotně kompenzovat pomůckami.

Potměšil (2003) považuje sluchovou vadu za kvantitativní či kvalitativní poškození sluchového orgánu nebo jeho funkce. Na rozdíl od sluchového postižení, které v sobě nese i sociální důsledek.

„Mnoho autorů a odborníků, zabývajících se problematikou sluchového postižení, konstatuje, že sluchová vada je trvalý stav, který se nezlepšuje. A naopak, sluchová vada má tendence se postupem věku zhoršovat“ (Panská, 2013, 10).

Světová zdravotnická organizace (WHO, 2018a) uvádí, že sluchovým postižením označujeme ztrátu sluchu větší než 40 dB na lepším uchu, u dětí uvádí ztrátu 30 dB.

Podle zákona o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob se považují za neslyšící osoby, ty, které neslyší od narození, nebo ztratily sluch před rozvinutím mluvené řeči, nebo osoby s úplnou či praktickou hluchotou, které ztratily sluch po rozvinutí mluvené řeči, a osoby těžce nedoslýchavé, u nichž rozsah a charakter sluchového postižení neumožňuje plnohodnotně porozumět mluvené řeči sluchem (Parlament ČR, 2008).

3.1 Osoby se sluchovým postižením

Kisvetrová a Ježorská (2014) dospěly k názoru, že:

Sluch má v životě člověka zásadní význam a hraje důležitou roli v procesu psychického vývoje i celého procesu socializace. Při vadách sluchu může být tento proces narušen. Lidé s vadami sluchu jsou jazykovou a kulturní menšinou, která má odlišný jazyk, a to jazyk znakový. Formování identity jedince se sluchovým postižením zahrnuje šest fází – počáteční zmatení identity, pozorování, toleranci, přijetí identity, hrdost a syntézu identity. Správná integrace dítěte se sluchovým postižením do společnosti předpokládá rozvoj komunikačních kompetencí, které jsou základem pro rozvoj kompetencí pracovních a sociálních. (p. 65)

„Osoby se sluchovým postižením nelze seřadit přesně podle stupně slyšení ani podle doby vzniku sluchové vady do identických kategorií. Jedinci s obdobnou ztrátou sluchu se liší existencí dalších atributů“ (Panská, 2013, 9).

Mnohdy není snadné se se sluchovou vadou vyrovnat, ale je to důležité pro celkové tělesné i duševní zdraví, stejně tak pro překonávání obtíží vadou způsobených (Pulda a Lejska, 1996). Dále bylo zjištěno, že: „většina osob, které zjistí, že hůře slyší, se snaží svou potíž utajit“ (Novák, 1991, 3).

Neslyšící lidé se podle Strnadové (1994) mohou často jevit jako osoby citově a osobnostně nevyzrálé, malicherné nebo impulzivnější a neurotičtější než intaktní populace. Upozorňuje, že tyto rysy nepochází ze samotného postižení, ale jsou zapříčiněny absencí regulace jejich přirozených sklonů. Může to být dáno zanedbáváním výchovy kvůli problémům s dorozumíváním nebo odtržením dítěte od rodiny a jeho umístěním v internátu.

3.2 Výskyt sluchového postižení v populaci

Světová zdravotnická organizace (WHO, 2018a) uvádí, že na světě žije 466 milionů lidí se ztrátou sluchu, z toho 46 milionů jsou děti. Většina z nich žije v rozvojových zemích. Z tisíce narozených dětí na světě se narodí pět dětí se ztrátou sluchu, nebo se u nich projeví krátce po narození. U šedesáti procent dětí se dá ztrátě sluchu předejít.

Zhruba každý třetí člověk nad 65 let trpí ztrátou sluchu. Následkem toho pak může být vyloučen z komunikace, která mu může činit problémy, což může přispívat k osamělosti, frustraci a sociální izolaci.

3.3 Etiologie sluchových vad

Nejčastější příčinou ztráty sluchu jsou dle WHO (2018a) chronické ušní infekce jako například spalničky, zarděnky, příušnice, meningitida. Pokud se infekce neléčí, může způsobovat stavy ohrožující život nebo až smrt. Další příčinou mohou být ototoxické léky - některá antibiotika, antimalarika. Freeman, Carbin a Boese (1992) uvádí, že mezi ototoxická antibiotika řadíme streptomycin, gentamycin, kanamycin a neomycin.

Poškození nebo ztrátu sluchu může způsobit poranění, například zlomenina spánkové kosti. Jiná poškození mohou být způsobena usazováním žlučového barviva bilirubinu v mozku, který způsobí poškození částí mozku, které souvisejí se slyšením a koordinací, nedostatek kyslíku v průběhu porodu nebo po něm nebo nekompatibilita Rh faktorů (matka Rh-, dítě Rh+) projevující se většinou až při druhém a dalším těhotenství, což souvisí s nadměrným vylučováním bilirubinu (Freeman, Carbin a Boese, 1992).

Ke ztrátám sluchu dle Panské (2013) přispívá i dlouhodobá silná hluková zátěž. Ke ztrátám sluchu může docházet jak u seniorů, tak u mladých lidí. WHO (2018a) se domnívá, že více než miliarda mladých lidí ve věku 12-35 let je ohrožena ztrátou sluchu kvůli vystavování se hlasitým zvukům, jako jsou koncerty, hluk na sportovních událostech, audiovizuální přehrávače a podobně. Vystavování se takovému hlasitým zvukům může vést k nevratným změnám. Ke ztrátám sluchu může přispívat i hluk na pracovišti (hlasité stroje, exploze). Většinou bývá na takovýchto místech užíváno protihlukových pomůcek. V České republice existuje nařízení vlády č. 217/2016 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací. Nařizuje hygienické limity hladiny zvuku ve venkovních i vnitřních prostorách. Upravuje také hodnoty hluku způsobené automobilovou dopravou.

3.4 Klasifikace sluchových vad

Hrubý (1997) dělí sluchové vady podle závažnosti na nedoslýchavost a hluchotu. Podle doby vzniku na vrozené zapříčiněné dědičností, vady vzniklé v období plodu a získané vady, které dále dělí na prelingvální a postlingvální. Neopomíná ani dělení podle místa vzniku vady. Panská (2013) uvádí, že sluchové vady jsou nejčastěji děleny do tří kategorií na základě velikosti sluchové ztráty, místa a doby vzniku vady.

3.4.1 Dle velikosti sluchové ztráty

3.4.1.1 Podle WHO

Světová zdravotnická organizace v roce 1980 sestavila škálu sluchových poruch na základě velikosti ztráty sluchu vyjádřené v decibelech (dB).

Lidé s normálním sluchem nemají žádnou ztrátu, případně není větší než 25 dB.

Lidé lehce nedoslýchaví mají ztrátu sluchu mezi 26 až 40 dB. Obecně jsou schopni komunikovat bez větších problémů a postižení je v běžném životě zásadně neomezuje. Mohou mít problém s porozuměním šeptané řeči, při rozhovoru s více osobami najednou či v hlučném prostředí.

Pokud je ztráta v rozmezí 41 až 55 dB, jedná se o střední nedoslýchavost. Tyto osoby rozumí mluvené řeči do maximální vzdálenosti tří metrů od jejich ucha. Při špatných akustických podmínkách může docházet k přeslechům, nebo mohou zvuky slyšet zkresleně. Ztrátu je třeba kompenzovat sluchadly.

O středně těžkém poškození sluchu hovoříme tehdy, jestliže je ztráta sluchu mezi 56 až 70 dB. Jedinci jsou těžce nedoslýchaví a mluvenému slovu rozumí jen z těsné blízkosti (zhruba jeden metr). Ke komunikaci potřebují protetiku, ale i s ní se v hlučném prostředí špatně orientují a mluvené řeči nemusejí rozumět.

Při ztrátě sluchu v rozmezí 71 až 90 dB je osoba velmi těžce nedoslýchavá. Je schopna zachytit řeč z těsné blízkosti, ovšem nerozumí jí. Při využití protetiky může být osoba schopná komunikovat mluvenou řečí v nehlučném prostředí za pomoci odezírání. V přírodním či tělocvičném prostředí nemusí rozpoznat směr ani zdroj zvuku.

U velmi závažného poškození sluchu je ztráta větší než 90 dB, ale v audiogramu jsou patrné body nad 1kHz. Jedná se tedy o hluchotu. Osoba není schopná komunikovat běžným způsobem, je odkázána na zrakové vnímání.

Pokud v audiogramu nejsou zaznamenány žádné body, jedná se o neslyšícího. Ani při zesílení neslyší žádné zvuky (Kudláček et al., 2013).

3.4.1.2 Podle Fowlera

Fowlerovo hodnocení vyjadřuje ztrátu sluchu v procentech. Fowler si určil frekvence důležité pro vnímání mluvené řeči (500, 1000, 2000 a 4000 Hz) a přidělil jim procentuální hodnotu dle důležitosti (15, 30, 40 a 15 %). Z toho následně součtem poměrných procentuálních hodnot vypočítal hodnotu celkové ztráty sluchu v procentech. Tento postup navrhl před druhou světovou válkou. V dnešní době, přestože je dostupná moderní protetika, se s tímto hodnocením můžeme stále setkat,

protože je jednodušší než klasická audiometrie. Využívá se při přiznávání některých sociálních dávek a výhod a při posuzování stupně postižení (Motejzíkova a Jungwirthová, 2014).

3.4.2 Dle místa vzniku

Podle Šlapáka a Floriánové (1999) lze sluchové vady dle místa vzniku rozdělit na dvě skupiny. První z nich jsou vady převodní. Jsou to ty, u kterých jsou sluchové buňky v pořádku, ale zvuk se k nim nedostane. Může to být zapříčiněno ucpáním zvukovodu nebo jiným problémem ve středním uchu. Mohou ji způsobovat opakované záněty středního ucha, otoskleróza nebo protržení bubínku.

Druhou skupinou jsou vady percepční, kdy je poškozeno vnitřní ucho, sluchová dráha, sluchový nerv nebo sluchové buňky hlemýždě. U této skupiny jsou převodní mechanické struktury v pořádku. Řadí se zde vrozené a stařecké poruchy sluchu, poruchy způsobené hlukem, mohou být způsobeny cévními, nervovými, po chřipkovými a jinými vlivy (Pulda a Lejska, 1996).

Kudláček et al. (2013) ještě dodává, že existuje smíšená nedoslýchavost (hluchota), která je kombinací vad periferních a percepčních.

3.4.3 Dle doby vzniku vady

Vady lze dělit na vrozené a získané (Horáková, 2011). Vrozené vady sluchu jsou buď geneticky podmíněné nebo kongenitálně získané. U geneticky podmíněných rozlišujeme autozomálně recesivní (80 až 90 %), u nichž je známo zhruba 30 genů, tak autozomálně dominantní. Mezi vady kongenitální řadíme ty, které byly způsobeny v průběhu těhotenství nebo při porodu.

Získané vady sluchu dělíme na prelingvální a postlingvální. Pokud člověk přišel o sluch až poté, kdy došlo k osvojení mluvené řeči a zafixoval si strukturu příslušného jazyka, je pro něj přirozené používat tento jazyk, jak v mluvené, tak i psané formě, tak se jedná se o postlingvální vadu. Je ovšem rozdíl, jestli ohluchne dítě v šesti letech nebo vysokoškolsky vzdělaný člověk. Prelingvální vada je taková, se kterou se jedinec narodil nebo vznikla ještě před vytvořením řeči. Prelingválně neslyšícím by mělo být umožněno komunikovat jiným způsobem než mluvenou řečí. Její nácvik je pro ně velmi obtížný a velmi často není vůbec efektivní. Tyto osoby berou ticho jako něco úplně přirozeného (Hudáková et al., 2005).

Kudláček (2013) zmiňuje termín perilingvální ztráta. Je jím myšlena ztráta sluchu u osoby v období dětství do 14 let věku.

3.5 Anatomie a fyziologie sluchového aparátu

Zvukové vlnění vzniká stlačováním a zředováním vzduchu. Může být způsobeno kmitající membránou reproduktoru působící jako píst, nebo kmitajícími hlasivkovými orgány. Zvuk je doprovázen kmitáním vzduchu, tak se přenáší od zdroje k uchu příjemce (Hrubý, Picka a Sedlák, 1987).

„Zvuk vnikající do sluchového orgánu prochází převodní soustavou do vnitřního ucha, kde se mění na nervové impulsy. Akustickému ději odpovídá sluchový vjem“ (Sochorová, 2011, 78).

Sluchové ústrojí slouží nejen k zachycování zvukových vln, ale obsahuje i rovnovážné ústrojí. Při jeho poškození může docházet k poruchám stability těla a ovlivňovat tělesnou polohu (Potměšil, 2003).

Sluchové ústrojí se dělí na tři části: zevní ucho, střední ucho a vnitřní ucho.

3.5.1 Zevní ucho

Je tvořeno boltcem a zevním zvukovodem, tím se dostávají akustické vlny k bubínku a bubínkem (Renotiérová et al., 2005).

Boltec je tvořen chrupavkou trychtýřovitého tvaru a nachází se ve spánkové oblasti hlavy. Velikost a tvar boltce nemá podle Lejsky (2003) pro vlastní slyšení význam. Sochorová (2011) zmiňuje, že u zvířat přispívají k rozpoznání směru zvuku svaly pohybující boltcem, u člověka však již zanikly.

Zvukovod je kanálek dlouhý zhruba 2,5 až 3 cm a široký přibližně 7 až 8 mm. Plynule navazuje na ušní boltec. Zevní část je chrupavčitá, vnitřní kostěná, tvořená kostí skalní. Je vystlán kůží. Jeho délka, průměr a tvar ovlivňuje množství akustické energie. Na jeho konci se nachází bubínek (Šlapák a Floriánová, 1999; Sochorová, 2011).

Bubínek je tenká blanka šedé barvy zasazená do kostěného žlábků o tloušťce asi 0,1 mm, jeho plocha je přibližně 55 mm². Mění energii akustickou na mechanickou, kterou uvádí do pohybu sluchové kůstky. Odděluje zvukovod od středního ucha (Novák, 1991; Sochorová, 2011)

3.5.2 Střední ucho

Od zvukovodu je odděleno bubínkem. Je tvořeno středoušní šestihrannou dutinou uloženou v kosti skalní, vyplněnou vzduchem, v níž jsou sluchové kůstky – kladívko, kovadlinka, třmínek. Ty přenášejí zvuk do vnitřního ucha (Horáková, 2012). Kladívko (malleus) je vrstlé do bubínku rukojetí, která přechází přes ztenčený krček do hlavičky. Ta je spojena s kovadlinkou (incus), jejíž tělo se mění ve dva výběžky. Ke kratšímu jsou upevněny závěsné vazy, druhý je sklouben s hlavičkou třmínku (stapes). Třmínek přirůstá na blanku oválného okénka ploténkou. Ta odděluje střední ucho od vnitřního (Sochorová, 2011).

Střední ucho je propojeno s nosohltanem Eustachovou trubicí. Úkolem trubice je vyrovnávat tlak ve středoušní dutině, tak aby byl bubínek napnutý. Pokud tomu tak není, může být bubínek vtlačen dovnitř a osoba má pocit zalehlého ucha (Novák, 1991).

3.5.3 Vnitřní ucho

Nachází se v kosti skalní. Rozlišují se jeho dvě části. První, sluchová část, je hlemýžď (kochlea). Jedná se o dva a půl krát stočený kanál ve tvaru ulity. V kostěném hlemýždi se nachází blanitý hlemýžď, v němž je obsaženo sluchové ústrojí.

Druhá část se skládá z kostěného labyrintu (složeného ze tří polokruhovitých kanálků a dvou váčků), ve kterém se nachází blanitý labyrint. Od sebe jsou odděleny tekutinou zvanou perilymfa. Blanitý labyrint je vyplněn endolymfou. Zde se nachází rovnovážné ústrojí (Lejska, 2003; Horáková, 2012).

Kochlea mění mechanické kmity na elektrochemické impulzy, které se dále šíří sluchovým nervem. Rozpoznává nízké tóny působící na membránu na jejím konci a vysoké tóny, které působí na membránu na začátku. Na základě výšky tónu jsou uvedeny v činnost skupiny vláskových buněk. Ty vysílají informace pomocí nervových vláken. Sluchový nerv jich obsahuje okolo 50 000 (Hrubý, Picka a Sedlák, 1987).

Sluchový nerv vystupuje z blanitého labyrintu a končí v jádrech sluchového nervu v prodloužené míše. Sluchová dráha vede dále do center ve středním mozku a mezimozku a končí v mozkové kůře ve spánkovém laloku velkého mozku (Sochorová, 2011).

3.5.4 Audiogram

Audiogram graficky znázorňuje velikost sluchové ztráty v závislosti na kmitočtu. Je to výsledek audiometrického vyšetření (Hrubý, Picka a Sedlák, 1987).

4 KOMUNIKACE

„Komunikace je výměna informací pomocí verbálních a neverbálních prostředků. Komunikace zahrnuje gesta, výrazy obličeje, slov nebo znaky. S ranými stádii komunikace se setkáváme u kojenců, a to zpravidla s nejbližšími osobami, ještě dříve, než využívají slov a znaků“ (Potměšil, 2003, 182).

Proces komunikace můžeme popsat dle Schulze von Thuna (2005) následovně. Existuje zdroj, který chce předat informaci. Tuto informaci zakóduje pomocí rozpoznatelných znaků. Tomu říkáme sdělení. Příjemce poté sdělení dekoduje. Existuje také zpětná vazba (feedback), kdy si zdroj ověřuje, jestli příjemce sdělení porozuměl.

V komunikaci se můžeme setkat s různými taktikami jako jsou taktika harmonie v komunikaci, převzetí způsobu argumentace, protiargumentace, nátlak a obchodování (Bělohávek, 2012).

O narušené komunikační schopnosti podle Lechty et al. (2003) hovoříme tehdy, je-li jedna případně více rovin jazykových projevů osoby odchýlena od běžných norem jazykového prostředí až do té míry, že působí negativně vzhledem k jeho komunikačnímu záměru. Narušenou komunikační schopnost můžeme dělit podle více kritérií, a to: způsobu (formy), průběhu procesu, geneze, času, klinického obrazu, reflektování, etiologie a rozsahu.

Komunikace je u lidí s postižením stejně důležitá jako u intaktní populace. Míra komunikačních schopností je závislá na hloubce sluchového postižení a intelektu jedince. Důležitým faktorem je i rodinné zázemí a prostředí, ve kterém jedinec žije (Panská, 2005).

Vývoj řeči u dítěte závisí na hloubce jeho postižení. Čím bude sluchová vada lehčí, tím bude pro dítě jednodušší si mluvenou řeč osvojit. Naopak, čím bude vada těžší a ani sluchadlo nebude dítěti umožňovat kontrolu řečové oblasti, tím horší bude rozvoj řeči dítěte. Šedivá (2006) dodává, že výše zmíněné nemusí platit absolutně pokud je dítěti nedoslýchavost diagnostikována pozdě, nebo se u něj projevuje ještě další problém (například dysfázie).

K největším problémům osob se sluchovým postižením řadíme právě dorozumívání. Pro běžnou mluvenou řeč nejsou plně smyslově vybaveni. Při komunikaci využívají především její vizuální stránky. Při běžné mluvené řeči je to právě odezírání (Renotírová et al., 2005).

„I velmi inteligentní neslyšící lidé mívají problémy nejen s mluvením, ale i s porozuměním sdělení jak v mluvené, tak i psané podobě češtiny“ (Strnadová, 2001a, 29).

Podle WHO (2018a) neslyšící lidé používají ke komunikaci nejčastěji znakový jazyk.

Každá osoba se již narodí s vlohami pro odezírání, buď je má nebo ne. Nelze je získat dodatečně, ale lze je rozvíjet. „Průměrný neslyšící člověk tedy nemá k odezírání o nic větší vlohy než průměrný slyšící člověk“ (Strnadová, 2001b, 6).

Je dobré se odezírání věnovat již od útlého věku dítěte. Při běžných denních rituálech máme možnost opakovat slova, která se osoba učí odezírat. Dopomáhá tomu i celá situace, mimika a gestika mluvčího (Holmanová, 2005).

Mimika tvoří 30 až 50 % informací. Je velice důležitá, protože jí můžeme přenést gramatické i lexikální informace. Lze jí tedy ukázat znak bez použití manuální komunikace (Vitásková et al., 2014).

Mezi dobré podmínky pro odezírání patří přiměřená rychlost řeči, vhodně osvětlený obličej mluvčího ve výšce obličeje odezírajícího, vzdálenost mezi obličejí komunikujících osob ve vzdálenosti 50 až 150 centimetrů, zřetelná artikulace (ovšem ne přehnaná), zaujatý obličej mluvčího s přiměřenou mimikou. Rozhovor má být přizpůsoben jazykovým schopnostem odezírajícího a jazyk má být užíván v běžné formě bez zjednodušování a komolení. Je dobré, aby odezírající osoba věděla, o čem se hovoří a byla aktivně do hovoru zapojena (Holmanová, 2005).

Podle zákona 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob mají tyto osoby právo si svobodně vybrat z komunikačních systémů ten, který jim nejvíce vyhovuje a jejich volba má být respektována (Parlament ČR, 2008).

4.1 Znakový jazyk

Každá země i každé společenství neslyšících používá vlastní znakový jazyk. Český znakový jazyk a jiné znakové jazyky jsou samy o sobě plnohodnotnými jazyky. Mají svá pravidla, kterými se řídí, svou gramatiku, syntaktickou stavbu a slovní zásobu. Lze jimi vyjadřovat i abstraktní pojmy a myšlenky.

Rozlišujeme dvě skupiny prostředků znakového jazyka. Jsou jimi manuální a nemanuální prostředky. Mezi manuální řadíme samotné znaky, k nemanuálním

přiřazujeme mimiku, pohledy, pohyby těla a další. Obě dvě skupiny využíváme současně, nelze je od sebe oddělit (Vitásková et al., 2014).

Na rozdíl od mluvených jazyků nejsou znakové jazyky založeny na zvuku, ale na tvaru a pohybu ruky a odehrávají se v prostoru. Znakový jazyk je podle Macurové (2008) jazykem vizuálně motorickým. Od pantomimy se odlišuje znakovacím prostorem (nebo také znakovacím okénkem). Je to místo, kde probíhá znakování: hlava, trup, ruce.

4.2 Sluchová protetika a pomůcky pro osoby se sluchovým postižením

Pomůcky pro osoby se sluchovým postižením se podle účelu rozdělují na pomůcky pro kompenzaci sluchové ztráty (sluchadla, kochleární implantáty, FM pojítka a další). Další skupinou jsou vibrotaktilní a elektrotaktilní pomůcky, které jsou určeny pro neslyšící. Existují pomůcky pro poslech televize, pro komunikaci na dálku a signalizaci.

Pomůcky se mohou dělit na základě několika aspektů. Jedním z nich je množství lidí, kteří mohou danou pomůcku využívat ve stejnou chvíli. Rozlišují se pomůcky individuální a kolektivní.

Mezi kolektivní pomůcky se řadí například indukční snímač. Využívá se ve veřejných budovách jako jsou kina, divadla, přednáškové sály a další. Skládá se z mikrofону a k němu připojeného drátu, který kolem sebe vytváří elektromagnetické pole. Zvuk z mikrofону je měněn na elektromagnetický signál vedoucí drátem a je následně šířen prostorem. Sluchově postižený má ve sluchadle zabudovaný indukční přijímač a je schopen signál přijmout.

Pomůcky pro signalizaci slouží v běžném životě jako náhrada akustického signálu, nejčastěji světelným nebo vibračním signálem. Existuje spousta pomůcek jako světelná signalizace domovního zvonku, budík se světelnými nebo vibračními signály nebo se vzdušným ventilátorem. Domovní zvonek může být nahrazen světelným signálem. Měl by jít vidět po celém bytě a v delším časovém intervalu než samotné zmáčknutí zvonku. Pro signalizaci pro zvonění telefonu se dá využít světelné signalizace. U nedoslýchavých, nastavením vyzvánění na hluboké tóny, které většinou lépe slyší. Signalizace pro přivolání pomoci, klepání na dveře, pláč dítěte a další mohou být řešeny obdobně.

Pro komunikaci na dálku mohou být využity telefony se zesíleným zvukem, aby jej osoba dobře slyšela. Nebo naopak telefony zvuk tlumí a převádí jej na

elektromagnetický signál. Ten je poté nedoslýchavou osobou zachycen pomocí indukčního přijímače ve sluchadle. Jsou využívány psací telefony, faxy, pagery ale i běžné telefony a počítače (Bendová, Jeřábková a Růžičková, 2006).

4.2.1 Sluchadla

Jako první s nápadem vytvořit zesilovač pro osoby se sluchovým postižením přišel Alexander Graham Bell v osmdesátých letech 19. století. Od té doby se sluchová protetika výrazně posunula (Novák, 1991).

Jedná se o elektroakustický přístroj malých rozměrů. Jeho úkolem je zesilovat zvuky z okolí. Sluchadla lze rozlišovat podle způsobu vedení zvuku na vzdušné, je častější, a kostní, které se používá jen u převodních poruch (Pulda a Lejska, 1996).

Existují různé typy sluchadel jako jsou kapesní (krabičková), brýlová, závěsná a nitroušní (boltcová, zvukovodová, kanálová).

Většina z nich se skládá se z mikrofону, zesilovače, reproduktoru, ušní tvarovky, baterie nebo akumulátoru, přepínače, regulátoru hlasitosti a hadičky (HAMPL, 2013).

4.2.2 Kochleární implantáty

Jedná se o elektronickou funkční smyslovou náhradu složenou ze dvou částí. První část je osobě s kochleárním implantátem chirurgicky voperována do kosti skalní. Skládá se z přijímače-stimulátoru a svazku elektrod, které jsou zavedeny do hlemýždě. Druhá část je vně lebky, umístěná za ušním boltcem. Skládá se z mikrofону a vysílací cívky.

Mikrofon zachytává zvuky z okolí a přenáší je do řečového procesoru, kde se zvuky filtrují, analyzují a digitalizují. Poté se tyto signály pomocí vysílací cívky vedou do vnitřní části. Odtud jsou do svazku elektrod vysílány elektrické impulzy, ty stimulují vlákna sluchového nervu, který následně přenáší informaci do vyšších sluchových drah a mozku.

Kochleární implantáty se využívají u osob s těžkým sluchovým postižením, u kterých běžná sluchadla nedostačují. Nevhodné je použití u osob s poruchou sluchového nervu, centrálních sluchových drah a anatomické abnormalitě hlemýždě (Holmanová, 2005).

Potměšil (2003) uvádí, že „čím mladší je dítě v době implantace, tím větší přínos a lepší výsledky lze očekávat“ (p. 142).

4.3 Tlumočení

Tlumočník je pasivním účastníkem komunikace. Doslovně převádí smysl sdělení z jednoho jazyka do druhého. Za tlumočení je placen, je to práce. Nic v tlumočeném textu neupravuje, nic nevysvětluje, nemění způsob vyjádření ani neradí. Tlumočí vše v 1. osobě, udržuje s neslyšícím oční kontakt a respektuje způsob komunikace neslyšícího stejně jako způsob komunikace slyšícího. Měl by přijímat pouze takové nabídky k tlumočení, které je schopen díky své kvalifikaci a přípravě zvládnout. Pokud je tlumočení nad rámec jeho schopností, neměl by tlumočit, ale tlumočení odmítnout, což se nepovažuje za ostudu, protože za své tlumočení nese plnou zodpovědnost. Může také odmítnout v případě špatných pracovních podmínek nebo neschopnosti zůstat nestranný. Měl by své chování a oděv přizpůsobit tlumočené situaci a nedávat najevo své emoce a názory, natož sám řešit problémy za klienta. Tlumočník je vázán Etickým kodexem k mlčenlivosti, měl by jej znát a dodržovat. Měl by se také zajímat o kulturu Neslyšících a dále se v oblasti vzdělávat (Hudáková et al., 2005).

5 POHYBOVÉ AKTIVITY

Blahutková, Jonášová a Ošmera (2015) tvrdí, že díky pohybové aktivitě, sportu a pohybové rekreaci se lidé dožívají vyššího věku a jejich kvalita života je vyšší. S tím souhlasí i Čelíkovský et al. (1979), který uvádí, že můžeme pomocí pohybové činnosti vědomě ovlivňovat zdravotní stav lidského organismu. Pohybovou činnost chápe jako soustavu pohybů, jimiž jedinec plní pohybový úkol. Komeščík (1998) chápe lidským pohybem činnosti, které můžeme dále dělit na hru, učení a práci.

Hodaň (2006) se domnívá, že původní pohyb člověka zaměřený na činnosti spojené s přežitím daného jedince se v průběhu času proměnil v záměrný pohyb, jehož cílem je rozvoj schopností i dovedností fyzických, psychických a sociálních.

Z hlediska rozdělení pohybové aktivity od sebe odlišuje termíny jako tělesná výchova, sport a rekreace. Tělesnou výchovou myslí buď samotný systém školní tělesné výchovy, jakožto část vzdělávacího celku nebo konkrétní hodinu tělesné výchovy vyjadřující činnost. Sportem může být myšlen samotný systém fungování sportovních svazů a sportovních soutěží nebo činnost jako je trénink, soutěž a podobně. Rekreaci chápe jako způsob aktivního odpočinku.

Rekreace znamená podle Dohnala, Hanuše, Kratochvíla a Ryškové (1997) velmi široký pojem úzce spjatý s volným časem. Rekreaci chápou jako dobrovolně prováděnou činnost, která by měla přinášet radost, zábavu a uspokojení. Není náplní veškerého volného času. Volným časem myslí činnosti, kterým se může člověk věnovat z vlastní vůle po ukončení svých povinností. Mohou mít charakter naučný, odpočinkový a zábavný. Volný čas by měl rozvíjet osobnost jedince.

Rekreace, jakožto znovu obnovování něčeho předešlého, je aktivní děj. Při tomto ději člověk nabývá zpět svých fyzických, psychických a sociálních sil. Jedinci by nemělo jít jen o dosažení původního stavu, ale i o další rozvoj (Hodaň & Dohnal, 2008).

Pozitivní účinky pohybové aktivity se dají dělit na fyzické, psychické a sociální (Kudláček a Ješina, 2013).

Podle Ješiny et al. (2011) je potřeba si uvědomit, že jednotlivé skupiny osob s postižením mají různé specifické nároky a vyžadují proto odlišný přístup k zapojení do pohybových aktivit. Domnívá se, že tyto skupiny jsou ohroženy sociální exkluzí. Podle autora je potřeba podporovat pohybové aktivity v oblasti organizovaných volnočasových aktivit.

Podle Kudláčka a Ješiny (2013) se zvyšuje potřeba a zájem o integraci zdravotně postižených v oblasti sportu. Podle nich je v některých případech možné, nebo dokonce

žádoucí, aby se tyto osoby účastnily soutěží a závodů s běžnou populací. U sportovců se sluchovým postižením může docházet k integraci bez větších problémů.

Kábele (1972) se domnívá, že školní i mimoškolní tělesná výchova vede k trvalému zájmu o pohybovou aktivitu. Vidí potřebu vychovávat mládež i tímto směrem, protože pohybovou aktivitu shledává jako důležitý prostředek integrace a společenské rehabilitace. Důležitý je podle něj výběr aktivity závislý na sluchovém postižení.

6 ORGANIZACE PRO SLUCHOVĚ POSTIŽENÉ V ČR

Jedná se o organizace pro neslyšící, nedoslýchavé a ohluchlé. Poskytují služby všem osobám se sluchovým postižením.

6.1 Audiohelp, z.s.

Poskytují odborné sociální služby, které neslyšícím a nedoslýchavým pomáhají překonávat bariéry s okolním světem. Snaží se prohloubit povědomí o sluchovém postižení. Střediska sužeb jsou v Plzni, Brně, Ústí nad Orlicí, Uherském Brodě a Pardubicích, v Břeclavi se nachází aktivní klub s poradenstvím. Audiohelp pořádá reedukační pobytové kurzy (Audiohelp, 2018).

6.2 Automotoklub neslyšících

Připravuje neslyšící motoristy do silničního provozu. Snaží se o vzdělávání v sociální, zdravotnické, právní a bezpečnostní oblasti. Nabízí přednášky, besedy, školení, jízdy zručnosti, edukační pobyty, kurzy znakového jazyka, tlumočnické služby. Klub usiluje o zmírnění dopadů komunikační bariéry neslyšících s intaktní populací. Automotokluby pro sluchově postižené můžeme nalézt v Praze, Brně, Ostravě, Valašském Meziříčí a Zlíně (Automotoklub neslyšících, n.d).

6.3 Českomoravská jednota neslyšících, z.s.

Českomoravská jednota neslyšících je spolek působící v brněnském, olomouckém, břeclavském, jihlavském, plzeňském regionu a v Praze. Sdružuje Unii neslyšících Brno, Oblastní unii neslyšících Olomouc, Spolek neslyšících Břeclav, Plzeňskou unii neslyšících, Jablíčko dětem a Tichý svět (Helpnet, 2016).

6.3.1 Hradecké centrum pro osoby se sluchovým postižením, o.p.s.

Cílem je pomoc při překonávání bariér osob se sluchovým postižením s běžnou populací. Nabízí odborné sociální poradenství, tlumočnické služby, půjčuje kompenzační pomůcky, čistí sluchadla, prodává baterie hadičky a jiné komponenty k protetice. Vykazuje volnočasové a vzdělávací aktivity (výlety, kurzy, přednášky), podporuje osoby s postižením na pracovním trhu, zpřístupňuje těmto lidem informace. Poskytuje poradenství v oblasti architektonických, informačních a komunikačních bariér, konzultace v oblasti péče. Pořádá osvětové akce a vykazuje publikační činnost.

Je členem ASNEPU a ČMJN (Hradecké centrum pro osoby se sluchovým postižením, n.d.).

6.3.2 Jablíčko dětem, o.s.

Usiluje o odstranění komunikačních bariér v rodinách s neslyšícími členy. Spolek byl založen v roce 2010 neslyšícími. Je členem Českomoravské jednoty neslyšících a ASNEPU. Pořádají zájezdy, jednodenní výlety a jiné akce pro rodiny sluchově postižených (Jablíčko dětem, 2015).

6.3.3 Jihlavská unie neslyšících

Organizace pro sluchově postižené na Vysočině. Snaží se pomáhat neslyšícím v oblastech sociálního poradenství, tlumočnických služeb, realizuje přednášky, besedy, kurzy znakového jazyka, kurzy práce na PC, výlety, exkurze, volnočasové aktivity a další (Tichý svět, 2013).

6.3.4 Oblastní unie neslyšících Olomouc

Nabízí tlumočnické služby, sociálně aktivizační služby, telefonickou a krizovou SMS pomoc, sociální rehabilitace, odborné sociální poradenství, kompenzační pomůcky, baterie do sluchadel, tábory pro děti (Oblastní unie neslyšících Olomouc, n.d.).

6.3.5 Plzeňská unie neslyšících

Nezisková organizace kladoucí si za cíl odstraňování bariér mezi světem slyšících a neslyšících. Snaží se pomáhat osobám se sluchovým postižením k plnohodnotnému bytí. Poskytuje odborné sociální poradenství, tlumočnické služby, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením a průvodcovské a předčitatelské služby (Plzeňská unie neslyšících, n.d.). Pořádá besedy, minibowling, bowling, filmové večery a jiné akce (Plzeňská unie neslyšících, 2018).

6.3.6 Poradenské centrum pro sluchově postižené Kroměříž, o.p.s.

Poskytuje kontakty na logopedické, psychologické, sociální, pracovně právní, foniatrické a technické (protetika) služby. Má pobočky ve Valašském Meziříčí a Uherském Hradišti (Poradenské centrum pro sluchově postižené Kroměříž, n.d.).

6.3.7 Spolek neslyšících Břeclav

Spolek usilující o rovnocennost lidí se sluchovým postižením s intaktní populací. Řeší individuální problémy osob, obhajuje jejich práva, potřeby a zájmy. Poskytuje tlumočnické služby, kurzy znakového jazyka, sociálně aktivizační služby. Organizuje besedy, společenské a kulturní akce, přednášky, kurzy. Vykazuje sociálně terapeutickou činnost a nabízí poradenství v oblasti kompenzačních pomůcek (Spolek neslyšících Břeclav, 2017).

6.3.8 Tichý svět

Pomocí komplexních služeb začleňuje neslyšící do běžného života. Působí v Praze, Středočeském, Libereckém, Královohradeckém, Pardubickém, Ústeckém, Plzeňském, Jihočeském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Mezi činnosti patří kurzy znakového jazyka, semináře, přednášky o komunitě a světě neslyšících, tlumočení, Tichá linka, což je online tlumočení do znakového jazyka či přepis mluvené řeči, tlumočnické workshopy a semináře. Vytváří projekty jako jsou Tichá kavárna nebo Tiché zprávy (Tichý svět, 2018).

6.3.9 Unie neslyšících Brno

Usiluje o integraci neslyšících do společnosti, vyrovnávat se s dopady postižení na jedince. Snaží se informovat o kompenzačních a komunikačních pomůckách. Nabízí tlumočnické služby, odborné sociální poradenství, kurzy znakového jazyka, volnočasové aktivity, kulturní, sportovní a pobytové akce, kompenzační a komunikační pomůcky pro neslyšící, jejich dopravu a instalaci, záruční i pozáruční servis, přednášky, školení, měření sluchu pro veřejnost, pomoc při jednání na sociálních úřadech (Česká unie neslyšících Brno, n.d.).

6.4 Český tenisový svaz neslyšících

Snaží se propagovat tenis neslyšících a vytvářet pro něj podmínky. Zastupuje tenis neslyšících na mezinárodní úrovni a organizuje reprezentaci. Je zapojen do Světových her neslyšících a komunikuje s paralympijským výborem. Zajišťuje výchovu hráčů, trenérů, rozhodčích. Pořádá tenisové akce (Český tenisový svaz neslyšících, 2004).

6.5 Evropské centrum pantomimy neslyšících

Spolek sdružující sluchově postižené, jejich rodiny a přátele, zaměřen především na pantomimu a pohybové divadlo. Usiluje o soběstačnost jedinců se sluchovým postižením, jejich účast na kulturních a společenských akcích. Nabízí vzdělávací, sociální, kulturní a volnočasové služby. Organizuje letní tábory pro sluchově postižené děti (Evropské centrum pantomimy neslyšících, 2005).

6.6 Kulturní centrum Ruce

Sdružení si klade za cíl podporovat neslyšící, propagovat jejich kulturu mezi slyšícími. Organizuje kulturní, společenské, sportovní a vzdělávací akce. Snahou je pochopení a přijetí odlišností neslyšících slyšícími (Kulturní centrum Ruce, 2008).

6.7 Labyrint Brno, z.s.

Organizuje mimoškolní kroužek dramatické výchovy pro děti se sluchovým postižením a poznávací exkurze. Spolek vydává krátké filmy na DVD, které jsou ve znakovém jazyce (Labyrint Brno, n.d.).

6.8 LORM-Společnost pro hluchoslepé, z.s.

Funguje od roku 1991. Poskytuje služby osobám se souběžným postižením zraku a sluchu mezi něž patří odborné sociální poradenství, sociální rehabilitace, průvodcovské, předčitatelské a tlumočnické služby. Poradenská centra jsou v Praze, Liberci, Jindřichově Hradci, Brně a Ostravě. Společnost vydává časopis Doteky a shromažďuje literaturu zabývající se hluchoslepotou. Organizuje pravidelná setkání, týdenní akce, uměleckou soutěž, sportovní soutěž – Lormolympiádu, jejímž cílem je rozvoj sportovních dovedností, zvýšení sebedůvěry, smyslu pro toleranci, odstraňování komunikační bariéry. Soutěž je určena pro všechny hluchoslepé (LORM-Společnost pro hluchoslepé, 2015).

6.9 Naděje neslyšících

Náboženská organizace pro sluchově postižené vyznávající Pána Ježíše. Jedenkrát ročně pořádá letní pobytový tábor pro slyšící i neslyšící a pravidelná víkendová setkání pořádaná přibližně jednou za dva, tři měsíce (Naděje neslyšících, 2016).

6.10 Pražský spolek neslyšících

Spolek fungující již od roku 1868. Od prvopočátku se snaží o pozvednutí kulturní úrovně neslyšících a jejich rovnoprávnost. Spolek nabízí možnost sociálních služeb, poradenství v oblasti informačních technologií a další (Pražský spolek neslyšících, n.d.).

6.11 SNN-Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, z.s.

Spolek s celorepublikovou působností. Sdružuje 58 spolků (4 krajské organizace, 5 poradenských center, 18 poboček pro neslyšící, 26 poboček pro nedoslýchavé, 5 poboček smíšených) s přibližně 4000 členy se sluchovým postižením. Cílem svazu je podpora práv lidí se sluchovým postižením, bezbariérovosti v komunikaci, zajištění informací, poradenství, aktivizačních služeb, sociální, zdravotní, pracovní rehabilitace, tlumočnických služeb, technického poradenství. Pořádá kulturní, společenské, vzdělávací aktivity a volnočasové aktivity (Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, 2012).

6.12 SUKI-Spolek uživatelů kochleárního implantátu

Od roku 1994 sdružuje rodiče dětí s kochleárním implantátem, jejich samotné uživatele a odborníky zabývající se touto problematikou. Spolek pořádá 2x ročně (na jaře a na podzim) víkendový pobyt a 1x ročně letní pobyt. Cílem spolku je informovat lidi o kochleárních implantátech, pomáhat implantovaným lidem k lepšímu životu. Účastní se konferencí. Umožňuje výměnu názorů mezi sdruženými lidmi a předává jim informace související s tímto tématem (Spolek uživatelů kochleárního implantátu, 2016).

6.13 53. skautský oddíl Potkani

Jediný skautský oddíl pro neslyšící v ČR. Spadá pod středisko Arcus v Praze. Členové se učí samostatnosti, navazují nová přátelství, podnikají výlety, hrají různé hry, věnují se lesní moudrosti, v létě spí pod týpí a dělají spoustu dalších aktivit (Středisko Arcus Praha, n.d.).

7 CÍL

Cílem bakalářské práce je zjištění stavu, rozsahu a škály nabízených možností realizace osob se sluchovým postižením v jejich organizacích a spolcích, které jsou primárně zaměřeny na uvedenou cílovou skupinu.

Parciálním cílem je analýza informací o pohybových aktivitách pro sluchově postižené v nabídce organizací.

7.1 Výzkumné otázky

1. Jaké pohybové aktivity jsou organizacemi nabízené?
2. Jaká je cílová skupina lidí, pro které jsou aktivity organizovány?
3. O které dostupné aktivity je v organizacích zájem, a které aktivity v organizacích chybějí?
4. Jaký je názor organizací na spokojenost klientů s nabízenými pohybovými aktivitami a jejich případné rozšíření?
5. Jaký je způsob financování akcí?
6. Jak probíhá distribuce informací o akci mezi potenciální zájemce o ni?

8 METODIKA

Teoretická část bakalářské práce byla zpracována na základě informací nalezených v odborné literatuře. Převážná část využitých publikací obsahovala data o sluchovém postižení, pohybových aktivitách, sportu a rekreaci. Zbytek informací byl nalezen na webových stránkách jednotlivých organizací pro sluchově postižené.

Praktická část práce byla zpracována na základě ankety s otevřenými odpověďmi rozeslané vytipovaným organizacím pro sluchově postižené. Vybrány byly na základě uvedených informací o činnostech na jejich webových stránkách.

8.1 Výzkumný vzorek a typ výběru

Výzkumný vzorek tvořily organizace pro sluchově postižené v České republice. Nelezeno bylo 72 organizací včetně jejich poboček. Záměrným výběrem byly vybrány ty z nich, které na svých webových stránkách uvedly, že se zabývají (pořádají) jakoukoliv pohybovou aktivitou.

8.2 Výzkumné techniky a metody

Vědecká metoda použitá v praktické části bakalářské práce je anketa. Ta obsahovala celkem 12 otevřených otázek a byla zaslána e-mailem organizacím (byla poslána na 45 e-mailů). Celkem bylo osloveno 40 organizací včetně jejich poboček.

Anketa je tvořena většinou jednou nebo několika málo otázkami zabývajících se daným tématem. Slouží k vyjádření názoru široké skupiny lidí. Vzorek nebývá i přes množství respondentů reprezentativní. Většinou se jeho vyplněním zabývají lidé s více volným časem. Od dotazníku se odlišuje právě menší reprezentativností výsledků a menším počtem dotazovaných otázek (Foret, 2008).

9 VÝSLEDKY

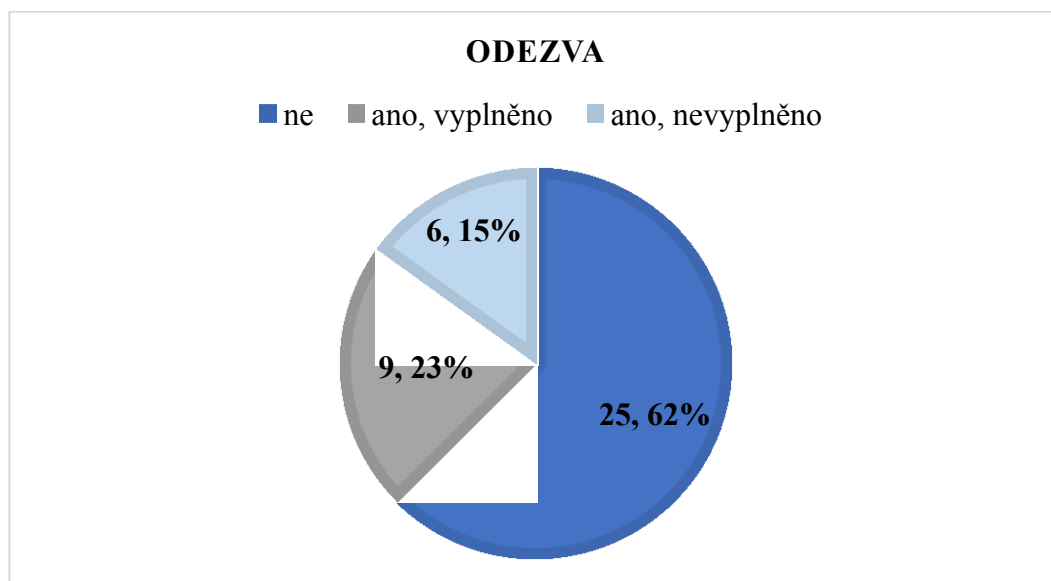
Na zaslouanou anketu odpovédělo patnáct ze čtyřiceti organizací, z nichž ji vyplnilo pouhých devět. Na dvě e-mailové adresy nebyla anketa doručena.

Pět organizací, které na e-mail zareagovaly, ale anketu nevyplnily, uvedly jako důvod, že se pohybovou aktivitou nezabývají. Jedna z uvedených organizací však uvedla, že uspořádala výlet. Jiná uvedla, že se k danému tématu nemůže vyjádřit.

Šestou organizací, která na e-mail zareagovala, avšak anketu nevyplnila, byl Český svaz neslyšících sportovců (v příloze práce naleznete plán oficiálních akcí svazu).

ČSNS se zabývá sportem sluchově postižených osob, dětí, mládeže i dospělých. Prosazuje zájmy neslyšících sportovců v České republice a zahraničí, a to jak na úrovni výkonnostního, vrcholového či masového sportu. Zaštiťuje sportovní kluby pro sluchově postižené a 17 sportů (Český svaz neslyšících sportovců, 2015).

Z organizací, jež anketu vyplnily byla jedna, která se zabývá sportem a pohybovými aktivitami, jakožto hlavní činností. Ostatní organizace se primárně věnují jiným než pohybovým aktivitám.

Graf 1. Odezva organizací na e-mail.

První otázka ankety se dotazovala, jaké pohybové aktivity jsou organizacemi nabízeny. Z uvedených odpovědí to byly nejčastěji výlety, vycházky a turistika, jež uvedlo osm z devíti organizací. Dále byly uváděny aktivity jako různé pobytové akce, jež uvedly tři organizace. Dvě organizace uvedly pořádání táborů, plavání a bowling. Dalšími aktivitami byly dětský den, rafty, pantomima a pohybové divadlo, tandemová

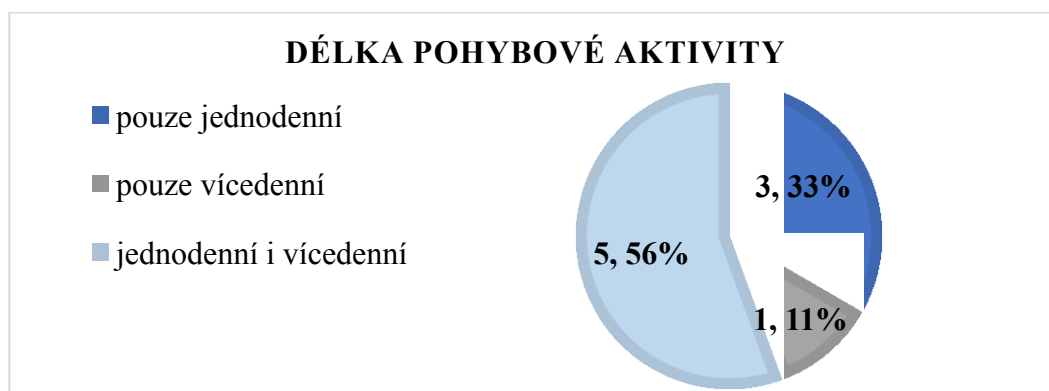

kola, běžecké lyžování, projížďky na koni, turnaje ve volejbale, florbale, šipkách, Lormolympiáda, víkendové výpravy, pohyb ve volné přírodě, exkurze.

NABÍZENÉ AKTIVITY	POČET ORGANIZACÍ, JEŽ POHYBOVOU AKTIVITU NABÍZÍ
výlety, vycházky, turistika	8
různé pobytové akce	3
tábory	2
bazén, plavání	2
turnaje v bowlingu	2
pantomima a pohybové divadlo	1
rafty	1
tandemová kola	1
běžecké lyžování	1
projížďky na koni	1
dětský den	1
turnaje ve volejbale	1
turnaje v šipkách	1
tréninky a turnaj ve fotbale	1
turnaje ve florbale	1
pohyb ve volné přírodě	1
exkurze	1
tréninky a turnaje v sálové kopané	1
Lormolympiáda	1
turnaj v nohejbale	1
dopravní hřiště	1

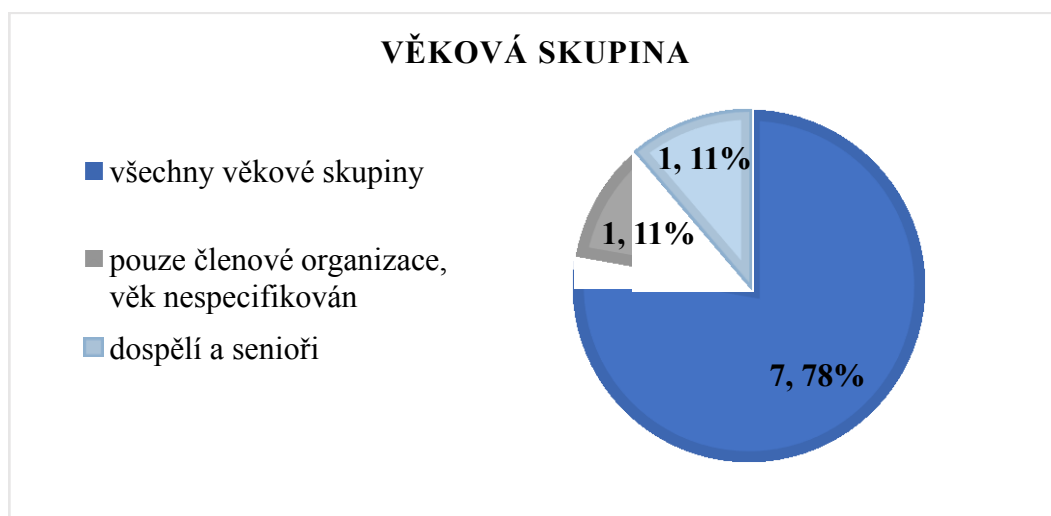
Tabulka 1. Realizované pohybové aktivity.

Druhá otázka zjišťovala, jestli se jedná o jednodenní či vícedenní aktivity. Tři organizace uvedly, že pořádají akce pouze jednodenního charakteru, jedna organizace sdělila, že pořádá jen vícedenní akce a zbylých pět organizací tvrdí, že pořádají jak jednodenní, tak vícedenní akce.

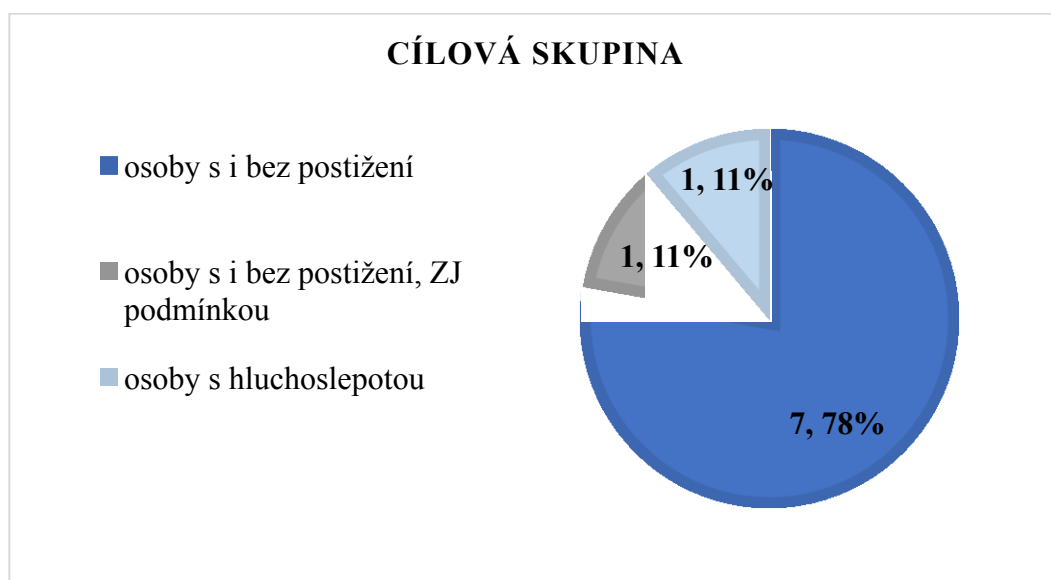
Graf 2. Délka pohybových aktivit.

Třetí otázka zkoumala, pro jakou věkovou skupinu jsou aktivity určeny. Sedm organizací je má zacílené na všechny věkové skupiny, jedna na dospělé a seniory, poslední organizace má aktivity určeny pro její členy, jejichž věk dále nespécifikovala.

Graf 3. Věková skupina, pro niž jsou pohybové aktivity realizovány.

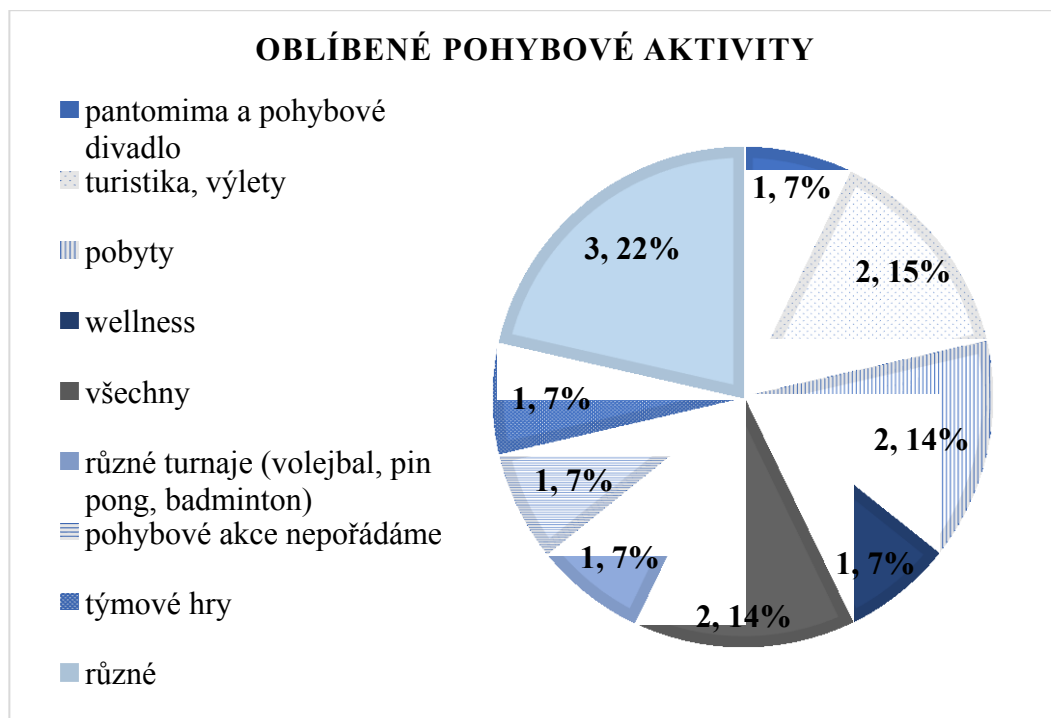
Čtvrtá otázka zněla, jestli se mohou účastnit pouze osoby se sluchovým postižením. Osm z dotazovaných organizací uvítá na svých akcích osoby jak s postižením, tak bez něj. Jedna z nich má podmínkou znalost znakového jazyka. Devátá organizace pořádá aktivity určené pro osoby s hluchoslepotou.

Graf 4. Cílová skupina, pro niž jsou pohybové aktivity realizovány.

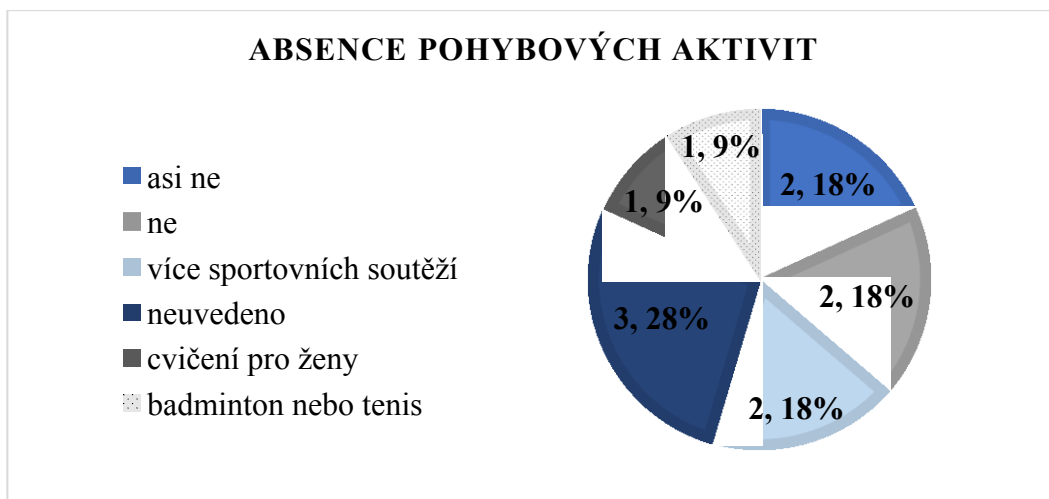
Pátá otázka zjišťovala, o jaké pohybové aktivity je v organizacích největší zájem. Odpovědi byly různé. Jedna z organizací uvedla, že pohybové akce nepořádají. Tři z

organizací tvrdí, že je to různé. Podle jedné z nich je to závislé na věkové skupině. Odpověď všechny jimi pořádané aktivity, uvedly dvě organizace. Další z organizací nabízí pouze pantomimu a pohybové divadlo, tudíž odpověď byla jednoznačná. Dvě z organizací zmínily turistiku a výlety, dvě pobyty. Dalšími uvedenými aktivitami byly různé týmové hry a turnaje (volejbal, pin pong, badminton) anebo wellness.

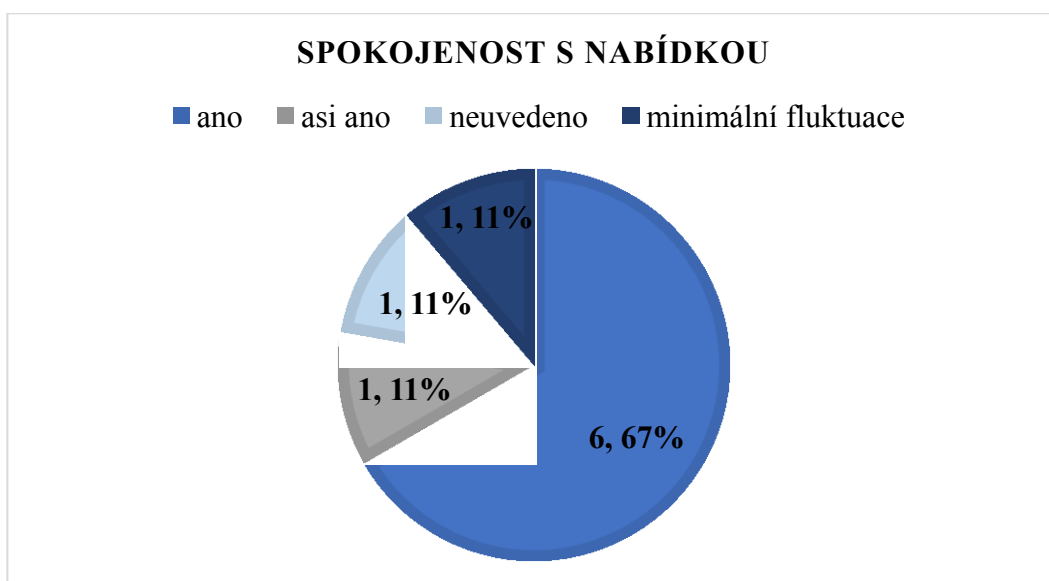
Graf 5. Oblíbenost pohybových aktivit podle organizací.

Šestá otázka se dotazovala, jestli účastníkům chybí v nabídce další - konkrétní pohybová aktivita. Tři z organizací na otázku neodpověděly. Jedna z nich uvedla, že jejich nabídka vychází z registrovaných služeb. Čtyři organizace se domnívají, že účastníkům v nabídce nechybí žádná další pohybová aktivita. Dvě ze zmíněných organizací odpověděly „asi ne“. Jedna z těchto čtyř organizací napsala, že pokud klientům nějaká konkrétní aktivita chybí a klienti jí to řeknou a je o danou aktivitu zájem, zrealizují ji. V posledních dvou organizacích klienti konkrétní pohybovou aktivitu postrádají. V jedné účastníkům chybí více sportovních soutěží. Jiná uvedla odpověď „cvičení pro ženy, badminton nebo tenis“.

Graf 6. Chybějící pohybové aktivity.

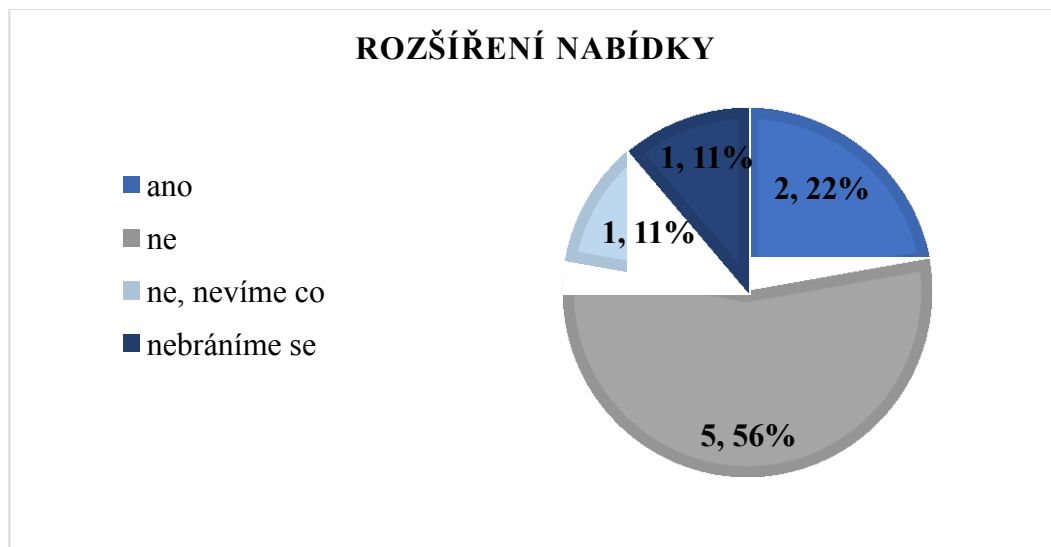
Sedmá otázka zjišťovala, jestli jsou podle názoru organizací klienti spokojeni se stávající nabídkou pohybových aktivit. Šest organizací se domnívá, že ano, jedna uvedla, že asi ano. Jiná z organizací uvedla, že soubor má minimální fluktuaci, z čehož usuzují, že klienti jsou se stávající nabídkou zřejmě spokojeni. Poslední organizace neposkytla odpověď na tuto otázku.

Graf 7. Spokojenost klientů s nabídkou pohybových aktivit.

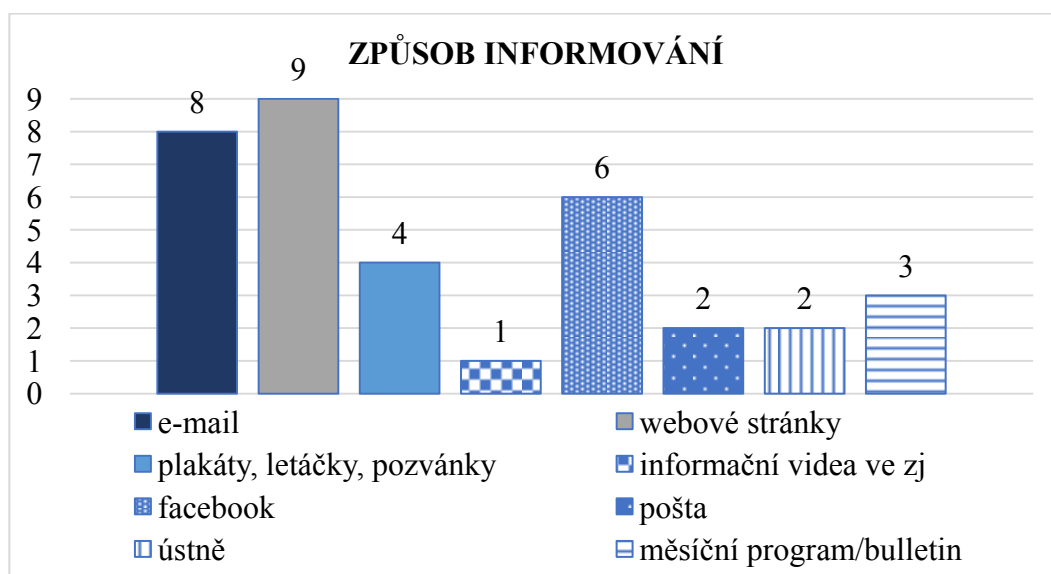
Osmá otázka zkoumala, jestli organizace plánují rozšíření pohybových aktivit. Šest organizací nechystá další rozrůstání nabídky. Jedním z důvodů bylo, že organizace neví, o jaké další pohybové aktivity by se mělo jednat. Jiným problémem byly kapacitní možnosti organizace. Další z organizací objasnila situaci tak, že pohybová aktivita zabírá čas na úkor jiných aktivit, tudíž zvažují spíše její redukci. Jiná organizace uvedla,

že se dalšího rozšiřování pohybových aktivit nebojí, pokud o ně bude zájem a budou možnosti, jak ji zorganizovat. Zbylé dvě organizace uvažují o rozšíření nabídky. Jedna z nich plánuje 1. ročník plážového volejbalu, druhá přemýšlí o přidání badmintonu či tenisu.

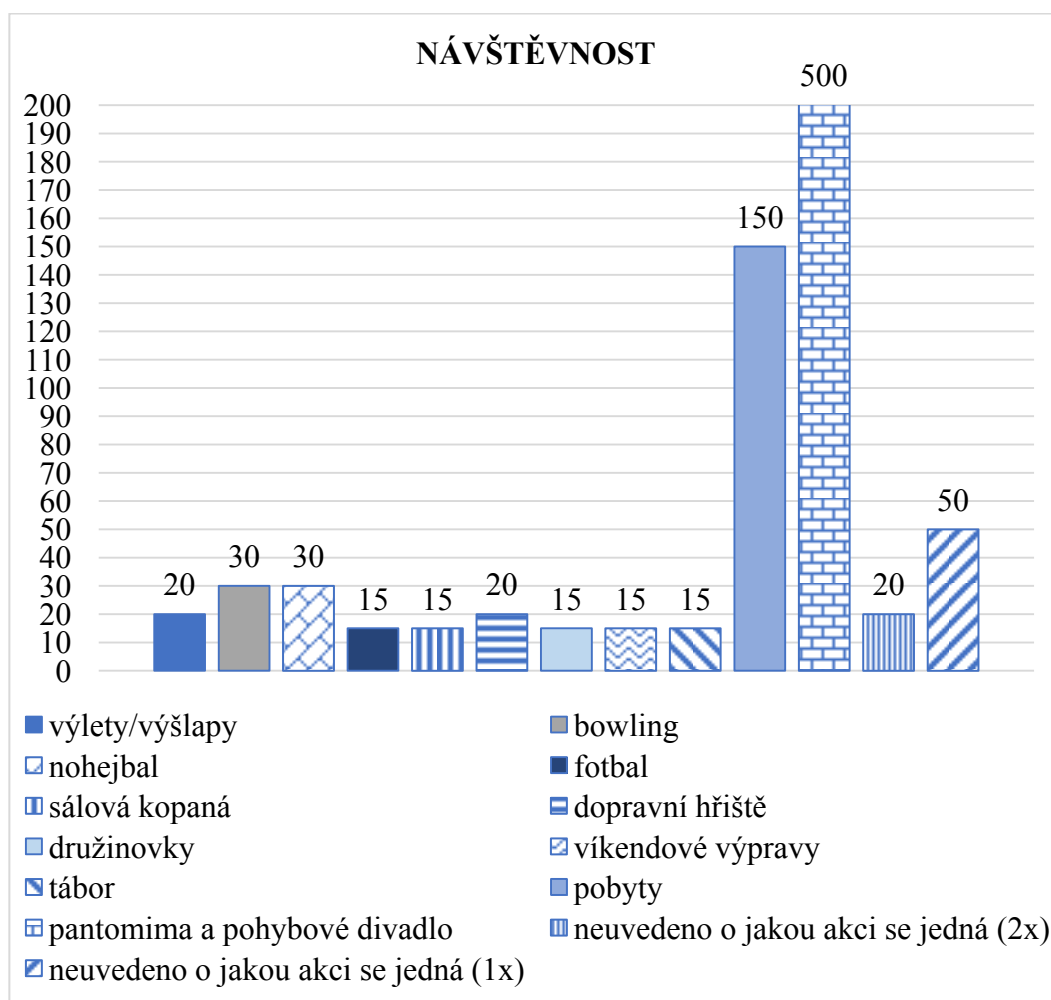
Graf 8. Plánování rozšíření nabídky pohybových aktivit.

Devátá otázka zněla „Jakým způsobem dáváte vědět o plánovaných akcích? Kde a jak?“ Všechny dotazované organizace využívají k informování svých klientů webových stránek. Osm organizací využívá e-mail, šest facebook. Čtyři organizace využívají letáčků, plakátů a pozvánek. Tři informují pomocí měsíčního programu nebo bulletinu. Dvě organizace uvedly, že posílají informace poštou, dvě je předávají svým klientům ústně, při osobním setkání. Jedna z organizací uvedla předávání informací pomocí videí ve znakovém jazyce, jiná plánuje rozšíření o tuto možnost.

Graf 9. Způsoby informování účastníků o plánované akci.

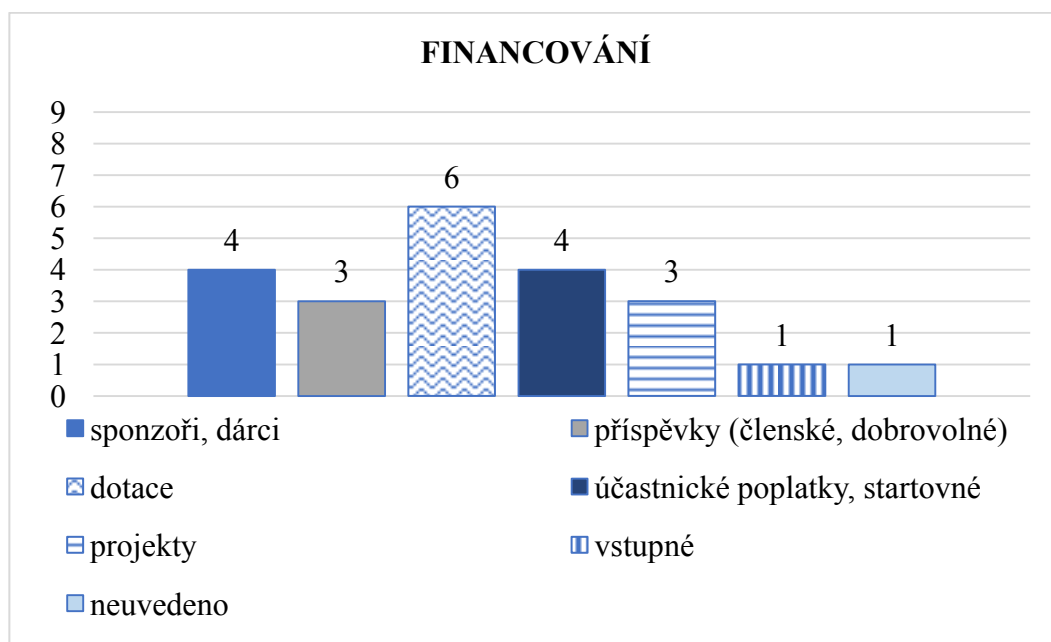
Desátá otázka se dotazovala, kolik osob se jednotlivých akcí účastní. Odpovědi se různily v závislosti na typu pohybové aktivity a pořádající organizaci. Nejvíce osob se účastní pantomimy a pohybového divadla, kde organizace uvedla účast 20-500 osob. Druhou nejpočetnější skupinu tvořily pobyty jedné z organizací, na které jezdí obvykle kolem 150 lidí. Jiná organizace uvedla účast 10-50 osob v závislosti na typu akce, jednotlivé akce zvlášť neuvádla. Dalšími početnějšími akcemi byly nohejbal a bowling, na které zavítá okolo 30 osob. Kolem 20 osob se účastní turistiky, výletů a výšlapů, akcí na dopravním hřišti, táborů, raftů, dětského dne, turnajů ve volejbale, florbalu, plavání a bowlingu. Okolo 15 osob je přítomno na fotbale, sálové kopané, družinových, víkendových výpravách, táborech a výletech.

Graf 10. Počty návštěvníků jednotlivých akcí.

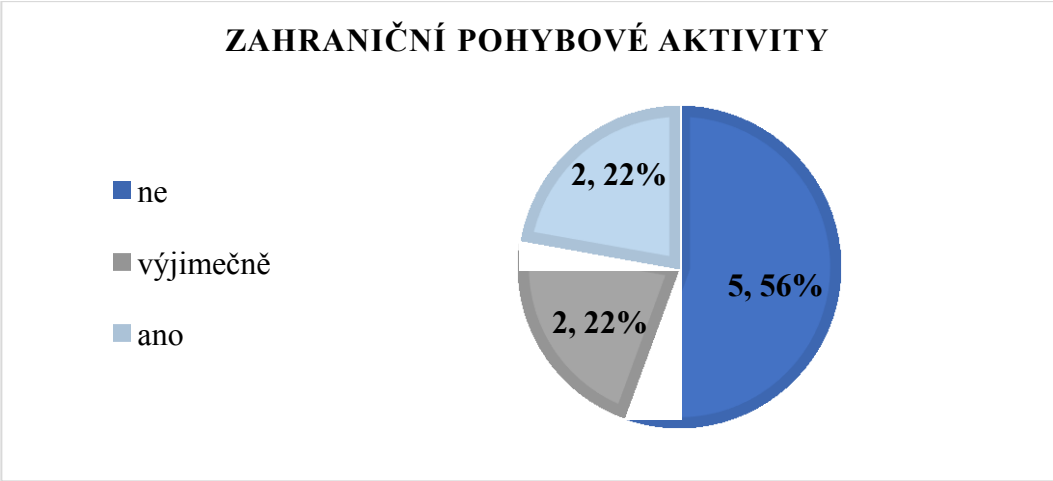
Jedenáctá otázka zkoumala, kde organizace shání finance na realizaci pohybových aktivit. Jedna z organizací na tuto otázku odpověď neuvádla. Nejčastější odpovědi byly

dotace, jež uvedlo šest organizací. Čtyři uvedly sponzory a dárce, rovněž čtyři uvedly účastnické poplatky a startovné. Tři organizace uvedly projekty, rovněž tři uvedly dobrovolné a členské příspěvky. Vstupné uvedla jedna z organizací.

Graf 11. Způsoby financování pohybových aktivit v organizacích.

Dvanáctá, poslední, otázka zjišťovala, jestli organizace pořádají i zahraniční výlety, zájezdy, tábory nebo jiné pohybové aktivity v zahraničí. Čtyři organizace do zahraničí jezdí. Dvě z nich pouze výjimečně, jedna ze dvou zmíněných jezdí na Slovensko. Jiná uvedla, že jezdí 2x ročně, další pořádá v létě dětský tábor. Zbýlých pět organizací tyto akce nepořádá. Jedna sice do zahraničí jezdí, ale nejedná se o akce spojené s pohybovými aktivitami. Jiná z nich uvedla, že dříve sice jezdívali na mezinárodní skautský tábor (Irsko, Finsko), v současnosti již nejezdí. Další, přestože akce tohoto charakteru nepořádá, dá zájemcům kontakt na jinou organizaci, která takovou akci organizuje.

Graf 12. Pořádání zahraničních pohybových aktivit.

10 DISKUZE

Ze čtyřiceti oslovených organizací odpovědělo pouhých patnáct (37 %). Anketu vyplnilo jen devět z nich (22 %). Ostatní organizace na anketu zaslanou e-mailem vůbec nereagovaly, na dvě adresy nebyl e-mail doručen. Je možné, že řada z nich na takovéto e-maily vůbec nereaguje, současně se dá vysvětlit domněnkou, že některé z oslovených organizací již nejsou v dnešní funkci.

Nabídka pohybových aktivit není ve všech dotazovaných organizacích. V těch, které anketu vyplnily, se pořádá alespoň minimálně. Většina z oslovených organizací se primárně zabývá jinou než pohybovou aktivitou. Jde z toho soudit, že jejich absence je dána pouze zaměřením na jiné činnosti. Možná schází personální, časové, finanční nebo jiné prostředky i pro jejich realizaci. U některých organizací jde možná jen o jejich neochotu věnovat se pohybovým aktivitám. Někde zase naopak mohou chybět kvalifikovaní lidé. Ať už jde o konkrétní zaměření na pohybovou aktivitu nebo komunikační bariéru. Pořádání zahraničních pohybových aktivit se věnují jen čtyři z dotazovaných organizací, jež vyplnily anketu, z toho dvě pouze výjimečně. Zde by bylo opět vhodné zjistit, proč tomu tak je.

Většina organizací se zaměřuje na všechny věkové skupiny. Souvisí to s cílovou skupinou, kdy v organizacích (spolcích a jiných) je věnována pozornost dospělým sluchově postiženým, kteří využívají sociálních služeb (tlumočení atd.), které jim organizace nabízejí a na které po podání projektů obdrží dotace. Souvislost je také nejspíš s typem pohybové aktivity. Pokud drtivá většina organizací pořádá právě výlety, nevidím zde problém s věkovým rozvrstvením. Dané aktivity se může zúčastnit bez problému celá rodina napříč generacemi. Podobné to nejspíš bude i u jiných aktivit jakými mohou být exkurze, dětské dny, pobytové akce a jiné. Zároveň osoby se sluchovým postižením mohou vyhledávat právě takovéto akce z důvodu setkávání se s jinými neslyšícími a možnosti popovídat si s nimi jejich přirozeným způsobem (viz kapitola komunikace).

Všechny organizace uvedly, že se jejich aktivit mohou účastnit i lidé bez sluchového postižení. Tím pádem se smí zapojit i příbuzní, známí a kamarádi daných osob. To může vyvolávat pozitivní atmosféru akce a osoby se sluchovým postižením si nemusejí připadat odděleně od zbytku společnosti. Dalšími účastníky se osobami bývají logopedové a jiné osoby zabývající se problematikou sluchového postižení. V jedné z organizací byla podmínka účasti znalost znakového jazyka. Pokud organizace pořádá aktivity pro neslyšící, je pochopitelné, že se snaží komunikovat jejich

přirozeným způsobem. Jiná z organizací pořádá pohybové aktivity pro osoby s hluchoslepotou, tedy mají aktivity zaměřené na tuto cílovou skupinu.

Odpovědi na otázku ohledně spokojenosti účastníků s nabídkou pohybových aktivit mohou být do jisté míry subjektivní. Organizace nemusí mít všechna potřebná data k vyhodnocení a objektivnímu posouzení stavu spokojenosti klientů. Jejich domněnkou tedy zůstává, že klienti jsou s nabídkou spíše spokojeni. Nutno podotknout (jak bylo zmíněno již dříve), většina organizací se primárně zabývá jinými aktivitami než pohybovými, takže je berou spíše jako doplněk a zpestření. S čímž souvisí i otázka rozšiřování pohybových aktivit případně jejich absence. Většina organizací se domnívá, že jejich nabídka je dostačující a neplánují její rozšíření. Samozřejmě zde hrají svou roli i personální, finanční a jiné důvody.

Spokojenost klientů byla hodnocena kladně, nebo uvedena nebyla. Zde je také na zvážení, jak velkou vypovídající hodnotu má tato odpověď. Ke získání přesnějších dat by bylo dobré provést šetření přímo mezi klienty organizací a zjistit jejich osobní názor.

Způsoby informování potencionálních klientů v organizacích, které se šetření účastnily shledávám efektivními. Myslím si, že některé organizace neuvedly úplně všechny způsoby, kterými informace opravdu předávají. Například měsíční program/bulletin má na svých webových stránkách více organizací, než kolik jich jej uvedlo. Dá se to vysvětlit tím, že tuto možnost již zahrnuly do odpovědi, kde uvedly webové stránky. Dále se domnívám, že odpověď „předávání informací při osobním setkání“ některé organizace neuvedly z toho důvodu, že jim přišla jako samozřejmá. Facebook a jiné sociální sítě jsou v dnešní době využívány spoustou lidí, proto vidím jako účinný krok informování případných zájemců o pořádané akci jejich prostřednictvím. Avšak ne všechny osoby mají přístup k internetu, používají sociální sítě nebo umí zacházet s internetem, počítačem a moderními technologiemi obecně. Z tohoto důvodu je dobré, že organizace poskytují informace i prostřednictvím letáčků, plakátů nebo zasíláním pozvánek, měsíčníků či jiných informačních materiálů poštou nebo je mají k vyzvednutí na svých pobočkách.

Počty návštěvníků konkrétních pohybových aktivit nejsou nikterak převratné, avšak je nutné si uvědomit, u kolika lidí v populaci se sluchové postižení vyskytuje. Dále by bylo dobré zjistit, mají-li zmiňované osoby přístup k aktivitám tohoto charakteru, jsou-li obecně k pohybovým aktivitám vedeni, mají-li dostatek financí a času na jejich provozování nebo jsou-li pro ně právě tyto typy pohybových aktivit vhodné vzhledem k dalším možným přidruženým postižením či onemocněním. Pokud

mají osoby sníženou pracovní schopnost, je logické, že se u nich může vyskytovat problém se zaměstnaností. Na to navazující problémy v podobě výše příjmů a pokrytí nákladů spojených s běžným fungováním. Nemusí jim zbývat dostatek financí pro jejich realizaci ve volném čase. Mohou se věnovat jiným, méně nákladným aktivitám.

Odpovědi na většinu otázek z ankety lze nalézt i na internetových stránkách organizací, které se šetření zúčastnily. Avšak ne všechny webové stránky ostatních organizací byly zcela funkční a přehledné.

10.1 Doporučení pro praxi

V této souvislosti vidím jako možné řešení spolupráci s různými fakultami a studijními obory zabývajícími se problematikou sluchového (ale i jiného) postižení nebo sportu. Mohly by pole své působnosti rozšířit i o tuto oblast a věnovat se více pořádání pohybových aktivit zacílených na osoby s postižením. Mohlo by se jednat o různé výlety, exkurze, návštěvy různých sportovišť, netradiční nebo modifikované hry a spory a jiné zážitkové akce. Studenti by se touto problematikou mohli zabývat například v rámci povinných praxí, které by doplňovaly jejich teoretické poznatky nastudované z různé odborné literatury.

Dalším bodem je také větší informovanost běžné populace o sluchovém postižení, komunikaci těchto osob a dalších problémů z toho vyplývajících. Bylo by dobré seznamovat s těmito odlišnostmi již mladší děti například formou různých interaktivních přednášek, průřezových témat v základním vzdělávání a dalších aktivitách.

11 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjištění stavu, rozsahu a škály nabízených možností realizace osob se sluchovým postižením v jejich organizacích a spolcích, které jsou primárně zaměřeny na uvedenou cílovou skupinu. Parciálním cílem byla analýza informací o pohybových aktivitách pro sluchově postižené v nabídce organizací.

Z oslovených čtyřiceti organizací odpovědělo patnáct, z nichž anketu vyplnilo devět. Některé organizace uvedly, že se pohybovým aktivitám nevěnují. V devíti organizacích, které anketu vyplnily, se pohybové aktivity organizují. V některých více, v některých méně. Téměř všechny tyto organizace pořádají alespoň výlet. Většina organizací pořádá akce jak jednodenního charakteru, tak vícedenního. Sedm z těchto organizací se zaměřuje na všechny věkové skupiny. Zároveň sedm z devíti organizací pořádá pohybové aktivity pro osoby se sluchovým postižením, ale i bez něj. Do této kategorie řadí rodinné příslušníky, kamarády a známé těchto osob, tlumočníky znakového jazyka, logopedy a další osoby.

Mezi oblíbené aktivity patří podle organizací hlavně výlety a pobyty. To může být dáno tím, že osm z devíti organizací pořádá výlety, kdežto například pořádání dětského dne uvedla pouze jedna z organizací.

U otázky, jestli v organizaci klientům chybí nějaká konkrétní pohybová aktivita, tři organizace neodpověděly. Je možné, že se k otázce nechtěly vyjadřovat, protože se domnívají, že nemají dostatečná data k posouzení. Čtyři organizace se naopak domnívají, že mají dostačující nabídku. Nebo jim klienti nevnikli myšlenku ani záminku pohybové aktivity o nějaké další rozšířit. S tím souvisí i následující odpověď na otázku ohledně spokojenosti klientů, účastníků akcí. Téměř všechny organizace si myslí, že jsou jejich klienti s nabídkou spokojeni. Ne všechny totiž na otázku odpověděly. Dvě třetiny organizací zároveň uvedly, že neplánují další rozšiřování nabídky pohybových aktivit.

Do zahraničí jezdí pouze čtyři organizace, z toho dvě jen výjimečně. Dá se tedy usuzovat, že buď je to pro ně do zahraničí daleko, není o tuto aktivitu zájem, nejsou na ni finanční nebo personální prostředky, anebo o této možnosti organizace neuvažovaly.

Akcí se účastní většinou kolem dvaceti osob, což na jednu stranu není mnoho, na druhou stranu je ale nutné zvážit i fakt, že osob se sluchovým postižením není v populaci až takové množství.

Financování aktivit je u většiny organizací z více zdrojů, kde převládají dotace, druhé místo zastupují účastnické poplatky a startovné, sponzoři a dárci, dalšími zdroji

jsou různé členské, dobrovolné a jiné příspěvky a peníze z dotací. Některé aktivity si účastníci hradí zcela sami. Zde je také na zvážení, jestli by organizace byly schopné financovat další pohybové aktivity. S tím také souvisí i ochota samotných účastníků podílet se na financování těchto hromadných aktivit. Některé osoby mohou dát přednost individuálním sportům a samostatným tréninkům.

Také je potřeba kvalifikovaných lidí, kteří jsou ochotni se pohybovým aktivitám pro osoby se sluchovým postižením (ale i jinými typy postižení) věnovat. Jak uvedla jedna z organizací, je u nich podmínkou umět znakový jazyk.

Snahou organizací je umožnit osobám se sluchovým postižením pohybové aktivity, což je někdy nelehký úkol, ať už z hlediska organizačního, finančního nebo personálního. Otázkou stále zůstává, jak je to s pohybovými aktivitami v dalších organizacích zaměřených na tuto cílovou skupinu. Domnívám, že je stále co zlepšovat, avšak je to nelehký úkol.

12 SOUHRN

V bakalářské práci se zabývám stavem, rozsahem a škálou nabízených možností realizace osob se sluchovým postižením v jejich organizacích a spolcích, které jsou primárně zaměřeny na uvedenou cílovou skupinu. Teoretická část se skládá ze čtyř kapitol pojednávajících o sluchovém postižení, komunikaci, pohybových aktivitách a organizacích pro sluchově postižené. K získání dat jsem využila literárních, internetových a legislativních zdrojů. V praktické části jsem data sbírala pomocí ankety zaslané organizacím pro sluchově postižené. Jsou zde rozebrány výsledky anketního šetření za pomoci grafů a uvedeny možné způsoby nápravy dané problematiky.

13 SUMMARY

The bachelor thesis is focused on the state, scope and range of possibilities offered by implementation of people with hearing impairment in their organizations and associations, which are primarily focused on the target group. The theoretical part consists of four chapters dealing with hearing impairment, communication, physical activities and organizations for the hearing impaired. To get data, I used literary, internet and legislative sources. In the practical part, I collected data using questionnaire sent to organizations for the hearing impaired. The results of the survey inquiry are analyzed using graphs and possible ways of correcting the issue are listed.

14 REFERENČNÍ SEZNAM

- Bělohlávek, F. (2012). *20 typů lidí: jak s nimi jednat, jak je motivovat*. Praha: Grada Publishing.
- Bendová, P., Jeřábková, K. & Růžičková, V. (2006). *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Blahutková, M., Jonášová, D. & Ošmera, M. (2015). *Duševní zdraví a pohyb*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.
- Čelíkovský, S., Blahuš, P., Kasa, J., Kovář, R., Měkota, J., Stráňai, K., ...Zaciorskij, V. M. (1979). *Antropomotorika pro studující tělesnou výchovu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Dohnal, T., Hanuš, R., Kratochvíl, J. & Ryšková, H. (1997). *Rekreace a současný člověk: (několik poznámek k organizaci a řízení rekreace v současné společnosti)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Foret, M. (2008). *Marketingový průzkum: Poznáváme svoje zákazníky*. Brno: Computer Press.
- Freeman, R. D., Carbin, C. F. & Boese, R. J. (1992). *Tvé dítě neslyší?!*. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených.
- Hampl, I. (2013). *Surdopedie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Hodaň, B. (2006). *Sociokulturní kinantropologie I: Úvod do problematiky*. Brno: Masarykova univerzita.
- Hodaň, B. & Dohnal, T. (2008). *Rekreologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Holmanová, J. (2005). *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima.
- Horáková, R. (2011). *Surdopedie: Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido.
- Horáková, R. (2012). *Sluchové postižení: Úvod do surdopedie*. Praha: Portál.
- Hrubý, J. (1997). *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu – 1. díl*. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených.
- Hrubý, J., Pícka, J. & Sedlák, S. (1987). *Technická příručka pro sluchově postižené*. Praha: Horizont.
- Hudáková, A., Bímová, P., Bunniová, F., Dingová, N., Fencl, J., Hronová, A. ... Zvonek, A. (2005). *Ve světě sluchového postižení*. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených.

- Ješina, O., Hamřík, Z., Bartoňová, R., Janečka, Z., Kalman, M., Kučera, M. ...
 Vyhliďal, T. (2011). *Podpora aplikovaných pohybových aktivit v kontextu volného času*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kábele, F. (1972). *Tělesné a pohybové zvláštnosti mládeže s poruchami sluchu*. Praha: Univerzita Karlova.
- Kisvetrová, H. (2014). *Osoby se zdravotním postižením: Vybrané kapitoly II*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kisvetrová, H. & Ježorská, Š. (2014). *Osoby se zdravotním postižením: Vybrané kapitoly I*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Komeščík, B. (1998). *Kinantropologie*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Kudláček, M. et al. (2013). *Základy aplikovaných pohybových aktivit*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kudláček, M. & Ješina, O. (2013). *Integrovaná tělesná výchova, rekreace a sport*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Lechta, V. et al. (2003). *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál.
- Lejska, M. (2003). *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido.
- Macurová, A. (2008). *Dějiny výzkumu znakového jazyka u nás a v zahraničí*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.
- Novák, A. (1991). *Nedoslychavost a sluchadlo*. Praha: GONG-PRESS.
- Panská, S. (2005). *Pohybové hry pro děti se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Panská, S. (2013). *Aplikované pohybové aktivity osob se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Potměšil, M. (2003). *Čtení k surdopedii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Pulda, M. & Lejska, M. (1996). *Jak žít se sluchovou vadou*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví.
- Renotiérová, M., Ludíková, L., Jonášková, V., Krejčířová, O., Kuja, J., Langer, J., ...
 Vitásková, K. (2005). *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Schulz von Thun, F. (2005). *Jak spolu komunikujeme?* Praha: Grada Publishing, a.s.
- Sochorová, H. (2011). *Úvod do lékařské biofyziky pro nelékařské zdravotnické obory*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.
- Strnadová, V. (1994). *Potom ti to povíme*. Praha: Česká unie neslyšících.

- Strnadová, V. (2001a). *Dorozumívání s neslyšícím pacientem*. Fojtka: Vydavatelství Pavel Vlasák.
- Strnadová, V. (2001b). *Hádej, co říkám, aneb Odezírání je nejisté umění*. Praha: ASNEP.
- Šedivá, Z. (2006). *Psychologie sluchově postižených ve školní praxi*. Praha: Septima.
- Šlapák, I. & Floriánová, P. (1999). *Kapitoly z otorhinolaryngologie a foniatrie*. Brno: Paido.
- Valenta, M. (Ed.), Hutýrová, M., Langer, J., Ludíková, L., Mlčáková, R., Müller, O., ... Vítková, M. (2014). *Přehled speciální pedagogiky: Rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál.
- Vitásková, K. (2014). *Posuzování verbální a neverbální komunikace ve speciálněpedagogické praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Legislativní dokumenty

- Parlament ČR (2008). *Zákon č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob*.
- Parlament ČR (2016). *Narizení vlády č. 217/2016 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací*.

Internetové zdroje

- Automotoklub neslyšících (n.d.). *Čím se zabýváme:*. Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.amkn.wz.cz/index.php?page=2>.
- Česká unie neslyšících Brno (n.d.). *Kdo jsme*. Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.unieneslysicichbrno.cz/kdo-jsme/t1099>.
- Český svaz neslyšících sportovců (2015). *O svazu*. Retrieved 14.3.2018 from the World Wide Web: <https://csns-sport.cz/o-svazu>.
- Český tenisový svaz neslyšících (2004). *Stanovy*. Retrieved 20.3.2018 from the World Wide Web: http://ctsn.ruce.cz/index.php?co=zobrazit&id_clanek=19.
- Evropské centrum pantomimy neslyšících (2005). *Stanovy*. Retrieved 14.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.ecpn.cz/index.php?art=10>.
- Helpnet (2016). *Organizace sluchově postižených*. Retrieved 8.4.2018 from the World Wide Web: <http://www.helpnet.cz/sluchove-postizeni/organizace-sluchove-postizenych>.

- Hradecké centrum pro osoby se sluchovým postižením (n.d.). *Hradecké centrum*. Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.hradeckecentrum.cz/>.
- Jablíčko dětem (2015). *O nás*. Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: http://www.jablickodetem.cz/?page_id=31.
- Kulturní centrum ruče (2008). *Stanovy sdružení*. Retrieved 20.3.2018 from the World Wide Web: <http://kulturnicentrum.ruce.cz/druha>.
- Labyrint Brno (n.d.). *O nás*. Retrieved 20.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.labyrintbrno.cz/o-sdruzeni>.
- LORM-Společnost pro hluchoslepé (2015). *Kdo jsme a komu pomáháme*. Retrieved 20.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.lorm.cz/o-lorm/kdo-jsme-a-komu-pomahame/>.
- Motejzíková, J. & Jungwirthová, I. (2014). *Fowlerovo hodnocení ztráty sluchu aneb mám ztrátu 98 % a mohu telefonovat*. Retrieved 30.3.2018 from the World Wide Web: <http://ruce.cz/clanky/1099-fowlerovo-hodnoceni-ztraty-sluchu>.
- Naděje neslyšících (2016). *Kdo jsme*. Retrieved 20.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.nadejeneslysicich.cz/kontakt.html>.
- Novák, M. (2017). *Statistiky počtu osob se sluchovým postižením*. Retrieved 23.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.cun.cz/blog/2017/05/17/statistiky-poctu-osob-se-sluchovym-postizenim/>.
- Oblastní unie neslyšících Olomouc (2018). *Info OUN*. Retrieved 10.4.2018 from the World Wide Web: https://ounol.sharepoint.com/Info%20OUN/Info%202018/INFO_B%C5%98EZE_N_2018.pdf?slrid=7e4d609e-50fe-5000-9951-4a6f93c224f5.
- Oblastní unie neslyšících Olomouc (n.d.). *Co nabízíme*. Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.ounol.cz/co-nabizime/>.
- Plzeňská unie neslyšících (2018). *Události*. Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: https://www.facebook.com/pg/Plze%C5%88sk%C3%A1-unie-nesly%C5%A1%C3%ADc%C3%ADch-801481889951043/events/?ref=page_internal.
- Plzeňská unie neslyšících (n.d.). *Informace*. Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: https://www.facebook.com/pg/Plze%C5%88sk%C3%A1-unie-nesly%C5%A1%C3%ADc%C3%ADch-801481889951043/about/?ref=page_internal.

- Poradenské centrum pro sluchově postižené Kroměříž (n.d.). *Vážení spoluobčané.*
Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.chcislyset.cz/>.
- Pražský spolek neslyšících (n.d.). *Historie.* Retrieved 20.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.cds-psn.eu/psn/historie>.
- Spolek neslyšících Břeclav (2017). *Pilíře poskytovaných služeb Spolku neslyšících Břeclav.* Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: <https://www.snbreclav.cz/sluzby/>.
- Spolek uživatelů kochleárního implantátu (2016). *Co je SUKI?.* Retrieved 20.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.suki.cz/o-suki/>.
- Středisko Arcus Praha (n.d.). *53. skautský oddíl neslyšících Potkani.* Retrieved 21.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.skautipraha2.cz/index.php/oddily/53-oddil-neslysicich-potkani>.
- Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR (2012). *O nás.* Retrieved 21.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.snnrcz.cz/O-NAS>.
- Tichý svět (2013). *Jihlavská unie neslyšících.* Retrieved 12.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.tichezpravy.cz/informace-jihlavska-unie-neslysicich/>.
- Tichý svět (2018). *O nás.* Retrieved 7.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.tichysvet.cz/o-nas>.
- World Health Organisation (2018a). *10 facts about deafness.* Retrieved 30.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.who.int/features/factfiles/deafness/en/>.
- World Health Organisation (2018b). *Obesity and overweight.* Retrieved 23.3.2018 from the World Wide Web: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/>.

15 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Komunikační systémy

Příloha č. 2 - Vyšetření sluchu

Příloha č. 3 - Anketa

Příloha č. 4 - Kalendář oficiálních akcí Českého svazu neslyšících sportovců

Příloha č. 5 - Bulletin Oblastní unie neslyšících Olomouc

16 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Komunikační systémy

Mezi komunikační systémy neslyšících a hluchoslepých osob dle zákona č. 384/2008 Sb. řadíme znakovanou češtinu, prstovou abecedu, vizualizaci mluvené češtiny (odezírání), písemný záznam mluvené řeči, Lormovu abecedu, daktylografiku, Braillovo písmo s využitím taktilní formy, taktilní odezírání a vibrační metodu Tadoma. Tyto systémy vycházejí z českého jazyka.

Znakovaná čeština

Využívá gramatické prostředky češtiny. Ta bývá současně hlasitě nebo bezhlasně artikulována. Jsou ukazovány jednotlivé znaky pohybem a postavením rukou, které jsou převzaty z českého znakového jazyka, spolu s jednotlivými českými slovy. V taktilní formě může být využívána u hluchoslepých osob ovládajících český jazyk.

Prstová abeceda

Pomocí formalizovaných a ustálených postavení prstů a dlaně jedné ruky nebo prstů obou rukou a obou dlaní slouží k zobrazování jednotlivých písmen abecedy. Využívá se především k odhláskování cizích slov, odborných termínů a dalších pojmů. V taktilní formě může být využívána hluchoslepými osobami jako komunikační systém.

Vizualizace mluvené češtiny

Využívá se u osob, které ovládají český jazyk a preferují odezírání jako prostředek své komunikace. Jedná se o zřetelnou artikulaci jednotlivých slov ústy tak, aby bylo umožněno osobám odezírání mluveného projevu.

Písemný záznam mluvené řeči

Jde o převedení mluvené češtiny do písemné podoby v reálném čase. U hluchoslepých osob se využívá Braillovo písmo nebo zvětšené písmo.

Lormova abeceda

Dotyková dlaňová abeceda. Jednotlivá písmena se vyznačují pomocí daných pohybů a dotyků prováděných na dlani a prstech ruky příjemce.

Daktylografika

Do dlaně ruky příjemce jsou vpisována velká tiskací písmena.

Braillovo písmo s využitím taktilní formy

Využívá kódového systému Braillova písma. Příjemci jsou ustálenými dotyky na dvou prstech jedné ruky nebo více prstech obou rukou zobrazována písmena Braillovy abecedy.

Taktilní odezírání

Využívá vibrací hlasivek mluvčího. Osoba pomocí hmatu vnímá vibrace hlasivek mluvčího a tím i mluvenou řeč.

Vibrační metoda Tadoma

Osoba ohmatává hlasivky, rty, tváře a čelisti mluvčího. Na základě pohybů a vibrací vnímá mluvenou řeč (Parlament ČR, 2008).

Příloha č. 2 - Vyšetření sluchu

Metody vyšetření sluchu jsou dvojí, subjektivní a objektivní. Mezi subjektivní metody řadíme základní screeningové metody. Spolehlivost výsledku je nižší než u objektivních vyšetření a jsou závislé na spolupráci pacienta. Jsou mnohem jednodušší než objektivní metody. Řadíme zde vyšetření sluchu řečí, pomocí ladičky, tónovou audiometrii a slovní audiometrii.

S objektivní audiometrií se setkáme na specializovaných pracovištích, kde se využívá výpočetní techniky a přístrojů. Mezi tato vyšetření patří vyšetření evokovaných potenciálů sluchové dráhy, evokovaných otoakustických emisí a tympanometrie (Kisvetrová, 2014).

Vyšetření sluchu řečí se provádí tak, že vyšetřovaná osoba sedí se zavřenými očima natočena zkoumaným uchem k vyšetřujícímu. Druhé ucho má zakryto tak, aby do něj nemohly vnikat zvuky. Buďto jej má ucpáno prstem, ucpávkou nebo se používá Barányho ohlušovač. Provádí se ze dvou až tří metrů. Vyšetřující říká nahlas slova jak s hlubokými hláskami, tak sykavkami. Vyšetřovaný slova opakuje a vyšetřující na základě správnosti či chyby snižuje nebo naopak zvyšuje vzdálenost od vyšetřovaného. Podobným vyšetřením je vyšetření šepotem (Hampl, 2013).

Vyšetřením pomocí ladičky se dá rozlišit převodní a percepční vada. Ladička je kovová tyčka zakončená rozvětvením do vidlice. Jejím úderem o předmět se rozechvějí obě ramena ladičky a ta se rozezvučí. Lze s ní vyšetřit kostní vedení zvuku pomocí Weberovy zkoušky, srovnání vedení zvuku u stejného ucha kostní i vzdušnou cestou pomocí Rinneho zkoušky a srovnání kostního vedení vyšetřovaného a vyšetřujícího pomocí Schwabachovy zkoušky (Kisvetrová, 2014).

Tónová audiometrie je prováděna v tiché vyšetřovací komoře. Vyšetřovaný má na uších sluchátka a do uší jsou mu pouštěny tóny o různých frekvencích (1000, 2000, 4000, 8000, 6000, 3000, 1500, 1000, 500, 250, 125 Hz). Tóny jsou zesilovány, dokud vyšetřovaný zvuk neuslyší. Druhou částí vyšetření je kostní vedení. K ušnímu boltci je přiložen kostní vibrátor. Rozkmitáním kosti se podnět dostává k buňkám vnitřního ucha (Lejska, 2003).

Slovní audiometrie funguje na podobném principu jako tónová audiometrie. Provádí se rovněž v tiché komoře. Využívá speciálně sestavená slova ze slabik, která nedávají smysl. Vyšetřovaný opakuje slova, která slyší (Kisvetrová, 2014).

Tympanometrie, jakožto objektivní vyšetřovací metoda, nám dává informace o tlaku před a za bubínkem, o jeho celistvosti, tuhosti, o tlaku ve středním uchu (podtlak,

přetlak) a přítomnosti tekutin ve středním uchu, například hlenu. Poskytuje informace o stavu a funkčnosti sluchových kůstek. Záznam je proveden pomocí tympanometrické křivky (Horáková, 2012).

Vyšetření otoakustických emisí (Kempovo echo) lze provádět u všech věkových kategorií. Využívá se jako screeningová metoda u novorozenců. Vlázky vnitřního ucha vydávají slabounké spontánní nebo evokované zvuky. Přišel na to Angličan Kemp v 80. letech, od toho název Kempovo echo. Metoda je prováděna tak, že je do ucha vložen citlivý mikrofon, který je schopný zaznamenat zvuk vláskových buněk reagujících na zvuk vedený do zvukovodu (Lejska, 2003).

Vyšetření evokovaných potenciálů sluchové dráhy se provádí připevněním citlivých sond na povrch lebky. Vlaskové buňky jsou drážděny mechanickou energií, a to způsobí odezvy v dalších nervových buňkách sluchové dráhy. Tato odezva se projeví elektrickou aktivitou, kterou lze snímat připevněnými sondami (Hampl, 2013).

Příloha č. 3 - Anketa

1. Jaké pohybové aktivity ve Vaší organizaci nabízíte svým členům? (např. výlet, dětský den, turnaj ve fotbale, střeleckou soutěž, pohybové volnočasové kroužky, ...)

Odpověď:

2. Jedná se o jednodenní či vícedenní aktivity?

Odpověď:

3. Pro koho jsou aktivity určeny? (děti, mládež, dospělí, senioři, rodiče s dětmi)

Odpověď:

4. Mohou se účastnit pouze osoby se sluchovým postižením?

Odpověď:

5. O které pohybové aktivity je ve Vaší organizaci největší zájem?

Odpověď:

6. Chybí účastníkům v nabídce další - konkrétní pohybová aktivita?

Odpověď:

7. Jsou Vaši členové (klienti) spokojeni s nabídkou?

Odpověď:

8. Uvažujete o rozšíření pohybových aktivit? Pokud ano, uveďte, o jaké aktivity se jedná.

Odpověď:

9. Jakým způsobem dáváte vědět o plánovaných akcích? Kde a jak? (např. webové stránky, mail, letáčky, upoutávky ve ZJ, ...)

Odpověď:

10. Kolik osob se jednotlivých akcí účastní?

Zde, prosím, vyjmenujete akci a odborný odhad počtu účastníků na jednotlivé akci.

Odpověď:

11. Kde sháníte finance k realizaci pohybových aktivit? (např. dotace, projekty, sponzoři, členské příspěvky, startovné, vstupné, ...)

Odpověď:

12. Pořádáte i zahraniční výlety, zájezdy, tábory nebo jiné pohybové aktivity v zahraničí?

Odpověď:

Děkuji za vyplnění ankety a za Váš drahocenný čas.

Příloha č. 4 - Kalendář oficiálních akcí Českého svazu neslyšících sportovců

Aktualizace 9.4.2018			Sportovní kalendář ČPV			
svaz: ČSNS						
datum	typ akce	sport	název akce	pořadatel	místo konání	Svaz
MČR 2018						
LEDEN						
20.01.2018	MČR 2018	běh na lyžích	MČR 2018 v běhu na lyžích	Skivelo Olomouc	okolí chaty Paprsek	ČSNS
ÚNOR						
10.2.-11.2.2018	MČR 2018	lední hokej	MČR 2018 v ledním hokeji - 1.kolo	STK LH ČSNS	Hradec Králové	ČSNS
24.02.2018	MČR 2018	futsal	MČR 2018 ve futsalu žáci a junioři	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
BŘEZEN						
17.03.2018	MČR 2018	futsal	MČR 2018 ve futsalu - muži	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
17.03.2018	BWLN 3.kolo	bowling	BWLN 3. kolo	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
18.-20.3.2018	MČR 2018	alpské lyžování	26.MČR 2018 v alpském lyžování	STK ZS ČSNS	Kouty nad Desnou	ČSNS
DUBEN						
07.04.2018	MČR 2018	šachy	MČR 2018 v šachu	I.PSKN Praha	ČUN Praha	ČSNS
07.04.2018	FSN 2018 1.kolo	fotbal	SSK Vítkovice Deaf - SKN Brno	SSK Vítkovice	Ostrava	ČSNS
07.04.2018	FSN 2018 1.kolo	fotbal	I.PSKN Praha - TJ Slovan Zlín	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
08.04.2018	MČR 2018	orientační běh	MČR 2018 v orientačním běhu	Skivelo Olomouc	Tišnov	ČSNS
14.04.2018	MČR 2018	stolní tenis	MČR 2018 - stolní tenis	BSKN České Budějovice	České Budějovice	ČSNS
21.04.2018	FSN 2018	fotbal	SKN Brno - TJ Slovan	SKN Brno	Brno	ČSNS

	2.kolo		Zlín			
21.04.2018	BWLN 4. kolo	bowling	BWLN 4.kolo	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
KVĚTEN						
05.05.2018	FSN 2018 4.kolo	fotbal	SKN Brno - SSK Vítkovice Deaf	SKN Brno	Brno	ČSNS
12.05.2018	FSN 2018 3.kolo	fotbal	I.PSKN Praha - SKN Brno	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
13.05.2018	FSN 2018 3.kolo	fotbal	TJ Slovan Zlín - SSK Vítkovice Deaf	TJ Slovan Zlín	Zlín	ČSNS
14.-16.5.2018	CSH M 2018	letní sporty	CSH 2018 mládeže	Olomouc	Olomouc	MŠMT
19.05.2018	MČR 2018	fotbal	MČR 2018 v malé kopané - žáci	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
20.05.2018	MČR 2018	fotbal	MČR 2018 ve fotbale - junioři	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
26.05.2018	FSN 2018 2. kolo	fotbal	SSK Vítkovice Deaf - I.PSKN Praha	SSK Vítkovice	Ostrava	ČSNS
27.05.2018	FSN 2018 4. kolo	fotbal	TJ Slovan Zlín - I.PSKN Praha	TJ Slovan Zlín	Otrokovice	ČSNS
ČERVEN						
02.06.2018	MČR 2018	atletika	37.MČR 2018 - atletika	SKN Brno	stadion VUT, Pod Palackého vrchem, Technická 2,616 69 Brno	ČSNS
	MČR 2018	tenis	MČR 2018 v tenisu	STK T ČSNS		ČSNS
	MČR 2018	cyklistika	MČR 2018 v cyklistice - časovka	STK C ČSNS		

	MČR 2018	cyklistika	MČR 2018 v cyklistice - peleton	STK C ČSNS		
09.06.2018	FSN 2018 5.kolo	fotbal	TJ Slovan Zlín - SKN Brno	TJ Slovan Zlín	Zlín	ČSNS
09.06.2018	FSN 2018 5.kolo	fotbal	I.PSKN Praha - SSK Vítkovice Deaf	I.PSKN Praha	Praha	ČSNS
16.06.2018	MČR 2018	orientační běh	MČR 2018 v orientačním běhu - Long	Skivelo Olomouc	Chotěboř - areál firmy Alka holding s.r.o.	ČSNS
19.-22.6.2018	CSH Ž 2018	letní sporty	CSH 2018 žáci	Hradec Králové	Hradec Králové	MŠMT
	MČR 2018	cyklistika	MČR 2018 v cyklistice - MTB XCO	STK C ČSNS		ČSNS
23.06.2018	FSN 2018 6.kolo	fotbal	SKN Brno - I.PSKN Praha	SKN Brno	Brno	ČSNS
23.06.2018	FSN 2018 6.kolo	fotbal	SSK Vítkovice Deaf - TJ Slovan Zlín	SSK Vítkovice	Ostrava	ČSNS
ČERVENEC						
SRPEN						
ZÁŘÍ						
08.09.2018	BWLN	bowling	BWLN - 1.kolo	STK BOW ČSNS	Olomouc	ČSNS
	MČR 2018	beach volejbal	MČR 2018 v beach volejbalu	SK OLYMPIA SPS	Praha	ČSNS
ŘÍJEN						
	MČR 2018	Badminto n	MČR 2018 v badmintonu	STK BAD		ČSNS
06.10.2018	BWLN	bowling	BWLN - 2.kolo	STK BOW ČSNS	Brno	ČSNS
19.10.- 21.10.2018	MČR 2018	lední hokej	MČR 2018 v ledním hokeji - 2.kolo	STK LH ČSNS	Hradec Králové	ČSNS

20.10.2018	MČR 2018	bowling	MČR 2018 v bowlingu - jednotlivců	I.PSKN	Praha	ČSNS
LISTOPAD						
PROSINEC						

Oblastní unie neslyšících Olomouc z.s

INFO OUN

BŘEZEN 2018

Vážení přátelé a milí členové OUN, přinášíme vám nové březnové číslo s různými aktualitami v činnostech OUN. Budeme se na vás těšit.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

AKTUALITY

CO SE KONALO V ÚNORU

2.2.	pá	KREVNÍ TLAK
3.2	so	MORAVSKÝ POHÁR - KARTY
9.2.	pá	SOUTĚŽ „ VALENTÝNSKÉ BINGO „
16.2.	pá	VOLNÁ BESEDA + FILM TRAUMA
23.2	pá	MOBILNÍ APLIKACE

PROGRAM NA BŘEZEN

1.3.	čt	ARCIBISKUPSKÝ PALÁC (prohlídkový okruh)
9.3	pá	SAMOYŠETŘENÍ VARLAT
15.3	čt	SEBEOBRANA PRO NESLYŠÍCÍ
20.3.	út	PROMÍTÁNÍ FILMU O NESLYŠÍCÍCH - SLYŠET OČIMA (od 17:00) !!!
23.3.	pá	VELIKONOČNÍ TVOŘENÍ - HÁČKOVÁNÍ

Přednášky se konají vždy od 16:00. Ostatní akce více informací na letáku.

FOTOGALERIE

Fotky různých akcí najdete na webových stránkách:

www.ounol.cz/fotogalerie

<http://oun.rajce.idnes.cz>

FACEBOOK:

www.facebook.com/OUNOlomouc

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

ROČNÍ HARMONOGRAM AKTIVIT 2018

ÚNOR	VALENTÝNSKÉ SOUTĚŽE	
-	PLES DMPŽ	(DOBRÉ MÍSTO PRO ŽIVOT)
BŘEZEN		
DUBEN	VELIKONOČNÍ TVOŘENÍ ARTETERAPIE (začíná 1. výtvarný kurz)	
KVĚTEN	VALNÁ HROMADA DEN MATEK KOLOBĚŽKIÁDA	(+ DOBRÉ MÍSTO PRO ŽIVOT)
ČERVEN	DĚTSKÝ DEN DEN OTCŮ	(+ CENTRUM DĚTSKÝ SLUCH TAMTAM)
ČERVENEC	VOLNÁ BESEDA	
-	OPÉKÁNÍ ŠPEKÁČKŮ	(přednášky se nekonají !!!)
SRPEN		
ZÁŘÍ	HANDICAP RALLY MEZINÁRODNÍ DEN NESLYŠÍCÍCH PODZIMNÍ POBYTY	(DOBRÉ MÍSTO PRO ŽIVOT)
ŘÍJEN	HALLOWEEN	
LISTOPAD	GALAVEČER DMPŽ	(DOBRÉ MÍSTO PRO ŽIVOT)
PROSINEC	MIKULÁŠSKÁ BESÍDKA VÁNOČNÍ POSEZENÍ ADVENTNÍ VÝLET VÁNOČNÍ PUNČ	(+ CENTRUM DĚTSKÝ SLUCH TAMTAM) (DOBRÉ MÍSTO PRO ŽIVOT)

Pořádáme také jiné akce např. MUZEUM, VÝSTAVY, DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ...

KAŽDÝ PÁTEK se pořádají v OUN různé přednášky (lékařská, sportovní, cestovatelská témata...)

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

KREVNÍ TLAK

V pátek 2.2. se konala přednáška na téma **KREVNÍ TLAK (TK)**, kterou přednášela všeobecná sestra Pavla Doupalová. Přítomní se dozvěděli, co je to vysoký krevní tlak (hypertenze) a nízký tlak (hypotenze). Přednášející nám také sdělila, jak vysoký tlak zjistíme, jaká vyšetření existují, jak se léčí a jaké máme zásady správného měření TK v domácím prostředí.

MORAVSKÝ POHÁR - KARTY

Členové OUN Olomouc se zúčastnili **MORAVSKÉHO POHÁRU v kartách**, který se uskutečnil **v sobotu 3.2.** v našich prostorách OUN v Olomouci. Soutěžilo se jak v kategorii jednotlivci, tak i v kategorii družstva. Moravského poháru se zúčastnilo 56 soutěžících a 11 družstev.

VÝSLEDKY:

JEDNOTLIVCI:

1. místo	Krčmová Jana - MSUN OSTRAVA „A“	502 b.
2. místo	Janošec Mirek - MSUN OSTRAVA „A“	552 b.
3. místo	Vach Petr SKN OPAVA	604 b.

DRUŽSTVO:

1. místo	SKN OPAVA	2824 b.
2. místo	MSUN OSTRAVA „A“	3260 b.
3. místo	ZSN ZLÍN	3941 b.
9. místo	OUN OLOMOUC (Gallas, Pastrnek, Matuška, Zápalka)	4489 b.

UMÍSTĚNÍ SOUTĚŽÍCÍCH Z OUN OLOMOUCE:

11. místo	Gallas Oldřich	851 b.
30. místo	Matuška Zdeněk	1091 b.
31. místo	Novák Radek	1092 b.
42. místo	Pastrnek Josef	1244 b.
45. místo	Zápalka Stanislav	1303 b.

VŠEM SRDEČNĚ GRATULUJEME !!!

Další turnaj MORAVSKÝ POHÁR bude v sobotu **17.3. 2018** ve Zlíně.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MORAVSKÝ POHÁR - KARTY

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

SOUTĚŽ "VALENTÝNSKÉ BINGO"

V pátek 9.2. se konala soutěž „Valentýnské bingo“. Neslyšící účastníci se mohli zapojit do soutěživé hry „BINGO“. Zábava se vydařila a výhercům gratulujeme.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

ODBORNÁ STÁŽ SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ

Sociální pracovníci z OUN se ve čtvrtek 8.2. zúčastnili jednodenní odborné stáže v Centru služeb pro neslyšící a nedoslýchavé (CSNN) v Ostravě. Během stáže se vyměňovaly různé názory či zkušenosti v oblasti sociálních služeb. Návštěva u ostravských kolegů byla nejen velice příjemná, ale také přínosná.

PRACOVNÍ SETKÁNÍ V BRNĚ

Sociální pracovníci OUN navštívili v pondělí 12.2. Kancelář veřejného ochránce práv v Brně. Byli jsme na pracovním setkání k problematice MONITOROVÁNÍ PRÁV LIDÍ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM. V průběhu setkání byly představeny a s účastníky diskutovány oblasti ochrany práv lidí se zdravotním postižením, kterým by se měla ochránkyně v rámci monitorovací činnosti věnovat. Na konci přednášky mohli účastníci nominovat budoucí členy Poradního orgánu.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROGRAM NA BŘEZEN

**PROHLÍDKOVÝ OKRUH
pro neslyšící návštěvníky**

ARCIBISKUPSTVÍ
OLOMOUCKÉ

ARCIBISKUPSKÝ PALÁC Olomouc

Oficiální sídlo olomouckých biskupů a arcibiskupů, místo, kde na trůn nastoupil František Josef I. a před bitvou u Slavkova se radil rakouský císař s ruským carem, i budova, v níž pobývala císařovna Marie Terezie nebo papež sv. Jan Pavel II. - to vše je Arcibiskupský palác v Olomouci. Objekt ze druhé poloviny 17. století nabízí návštěvníkům od roku 2011 prohlídkový okruh s reprezentačními sály, v nichž se dochovala bohatá rokoková, empírová i neobarokní vyzdobá a dobový mobiliář.

KDY: 1.3. 2018 (čtvrtek)

KDE: ARCIBISKUPSKÝ PALÁC v Olomouci

SRAZ: 15:45 před Arcibiskupským palácem

zastávka „U domu“, dále pak pěšky (asi 150 m) ulicí Wurmovou na Biskupské náměstí.

Prohlídka začíná v 16 hodin.

Objekt je bezbariérově přístupný.

Bude zajištěn tlumočnický čZJ

Máte-li zájem se této akci zúčastnit, prosím přihlašte se osobně v kanceláři OUN či v kavárně, emailem nebo SMS !

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROGRAM NA BŘEZEN

V pátek 9.3 od 16:00 se bude konat přednáška na téma **SAMOVIŠETŘENÍ VARLAT**, kterou bude přednášet paní Sochorová.

Dozvíte se:

- kde jsou uložena varlata
- nádory - projevy a potíže

Ve čtvrtek 15.3 od 16:00 bude přednáška na téma **SEBEOBRANA PRO NESLYŠÍCÍ**, kterou provede pan Stanislav Lánský.

Dozvíte se:

- současné policejní statistiky napadení
- výhody a nevýhody neslyšících při napadení
- druhy útoků na člověka
- možnosti prevence napadení
doporučené postupy obrany

V pátek 23.3 budeme mít **VELIKONOČNÍ TVOŘENÍ - HÁČKOVÁNÍ**

Prosím přineste s sebou:

- háček
- vlny různé barvy (červená, žlutá...)

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROGRAM NA BŘEZEN

PROMÍTEJTE.CZ

SLYŠET

OČIMA

Redakce jezdí po celé zemi a v každém městě hledá lidi se sluchovým postižením. Jsou to lidé, kteří se snaží žít normálně. Jsou to lidé, kteří se snaží být jako všichni ostatní. Jsou to lidé, kteří se snaží být šťastní. Jsou to lidé, kteří se snaží být milováni. Jsou to lidé, kteří se snaží být součástí společnosti. Jsou to lidé, kteří se snaží být lidé.

Redakce jezdí po celé zemi a v každém městě hledá lidi se sluchovým postižením. Jsou to lidé, kteří se snaží žít normálně. Jsou to lidé, kteří se snaží být jako všichni ostatní. Jsou to lidé, kteří se snaží být šťastní. Jsou to lidé, kteří se snaží být milováni. Jsou to lidé, kteří se snaží být součástí společnosti. Jsou to lidé, kteří se snaží být lidé.

20. března 2018 od 17.00
Jungmannova 25, Olomouc

Zveme do Oblastní unie neslyšících na promítání filmu *Slyšet očima*, díky kterému můžete blíže nahlédnout do života osob se sluchovým postižením. Na promítání budou přítomni samotní lidé se sluchovým postižením, se kterými budete mít možnost po skončení filmu vést diskusi o jejich životních zkušenostech, zážitcích a problémech, se kterými se v průběhu života potýkají.

Diskuzi bude moderovat redaktor z Radia Proglas Marek Chváta.

Neváhejte a zastavte se na chvíli nahlédnout do světa, ve kterém probíhá komunikace jiným způsobem, než na který jsme běžně zvyklí...

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

!!! DŮLEŽITÉ OZNÁMENÍ !!!

!! POZOR ZMĚNA !! LETNÍ ČAS !!

Ke změně na **LETNÍ ČAS** dojde 25.3. 2018
z 2:00 na 3:00 !!

!!! VELIKONOČNÍ SVÁTKY !!!

OUN Olomouc bude v těchto dnech 30.3 a 2.4. 2018 **zavřena** z důvodu velikonočních svátků !!!

NAROZENINY

V měsíci **březnu** oslaví své narozeniny tito členové OUN:

Grézlová Libuše

Konečný Slavomír

Přejeme hodně štěstí a zdraví!

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PRAVIDLA „JAK SI MÁM OBJEDNAT TLUMOČNÍKA“

DŮLEŽITÉ !!!

Upozorňujeme, že každou tlumočnickou službu je třeba předem objednat nejlépe **5 dní předem !!!**

Objednávat můžete přes email, SMS a Skype

!!! Kontaktujte prosím pouze tyto tlumočníky OUN:

- JANA GROHMANNOVÁ
- JANA MENŠOVÁ

Na jiné tlumočnický se obracíme v případě, kdy jsou tlumočníci OUN obsazeni.

!!! Každá objednávka musí obsahovat:

1. VAŠE JMÉNO A PŘÍJMENÍ	např. Jana Novotná
2. DATUM TLUMOČENÍ	např. 1.1. 2017
3. ČAS TLUMOČENÍ	např. 17:00
4. DŮVOD TLUMOČENÍ	např. lékař , vyšetření srdce
5. MÍSTO TLUMOČENÍ (KDE?)	např. poliklinika Olomouc, Tržnice (nebo adresa)

Tlumočnick je vázaný **mčeniivostí**, takže se nemusíte bát, že by tyto informace šířil dále.

POZOR !!!

Pokud máte objednaný termín tlumočení a nemůžete přijít (z důvodu např. nemoc),

HNED informujte tlumočnicka !!!

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

TÍŠŇOVÉ VOLÁNÍ

- SOS POLICIE: 603 111 158
(bez registrace)
- Hasičský záchranný sbor OK
pro neslyšící osoby v Olomouckém
kraji je:
725 135 125

Důležité je do zprávy napsat:

- co se stalo,
- kde (adresa) se to stalo,
- kdo (jméno) volá o pomoc.

V OUN je možné zakoupit

Zboží a služby	Cena
Baterie PR 675 H	89,- Kč/balení (6ks)
Baterie 13	89,- Kč/balení (6ks)
Baterie PR 312	89,- Kč/balení (6ks)
Baterie 10	89,- Kč/balení (6ks)
Hadička do sluch. tenká	15,- Kč/ks
Hadička do sluch. silná	25,- Kč/ks
Čisticí tableta	15,-/ks
Čistění ultrazvukem	5,-/ 1 čistění
Vysoušecí tablety na sluchadla	60,- Kč

ZMĚNA CENÍKU PRODEJE BATERÍ od 1.3. 2017

!!! DOPORUČENÍ !!!

Nikdy **nepodepisujte** smlouvy, půjčky, úvěry **bez přítomnosti tlumočnicka!**
Pokud nerozumíte, nic nepodepisujte. Smlouvám **musíte rozumět!**
Při exekuci už je na řešení pozdě.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PROVOZNÍ DOBA

Po, st: 8 – 12 hod. 13 -17 hod

Út, čt: 8 – 12 hod. 13 -16 hod

Pá: 8 – 12 hod **POUZE PRO OBJEDNANÉ !**

V pátek bude otevřeno dle
naplánovaných akcí.

Oblastní unie neslyšících Olomouc

Jungmannova 972/25, 77900 Olomouc, E-mail: ounol@ounol.cz, www.ounol.cz,
www.facebook.com/OUNOlomouc

Jana Menšová: 777 959 722 (sociální pracovníce, tlumočnice)
Skype : OUN Tlumocnik 1, e-mail: jana.mensova@ounol.cz

Jana Grohmannová : 774 585 225 (sociální pracovníce, tlumočnice)
Skype : OUN Grohmannova, e-mail: jana.grohmannova@ounol.cz

Petra Hartingerová: 777 836 488 pouze SMS (sociální pracovníce,
referent majetkové správy)
Skype : OUN Hartingerova, email: petra.hartingerova@ounol.cz

Pavel Pastrnek: 777 854 328 pouze SMS (předseda OUN)
Skype : OUN Pastrnek, e-mail: pavel.pastrnek@ounol.cz

Petr Šafránek: 734 834 945 (projektový vedoucí), e-mail: petr.safranek@ounol.cz

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost